

Universiteit Utrecht

Etnische verschillen in ouderbetrokkenheid

Masterscriptie Multiculturalisme in vergelijkend
perspectief

Annabel de Haas

Begeleider: Fenella Fleischmann

Tweede lezer: Marcel Coenders

28 juni 2013

Aantal woorden: 14.887

Inhoudsopgave

Dankwoord	5
Samenvatting	7
Introductie	9
Wat is ouderbetrokkenheid?.....	10
Welke verklaringen zijn er voor ouderbetrokkenheid?	11
Methode	19
Dataverzameling.....	19
Steekproef	20
Data-analyse	26
Resultaten	27
Conclusie en discussie	31
Referenties	35
Appendix	37

Dankwoord

Deze scriptie is de afsluiting van de Master Multiculturalisme in Vergelijkend perspectief aan de Universiteit van Utrecht. Toen ik deze opleiding in september begon viel de opleiding mij zwaar en kon ik mij moeilijk voorstellen dat ik deze zou afronden. Toch is dat moment nu hier. Het afgelopen half jaar heb ik gewerkt aan deze scriptie en ik wil hierbij mijn begeleidster Fenella Fleischmann bedanken voor de fijne begeleiding en de vele feedback mogelijkheden. Ook wil ik Anne en Tessa bedanken voor de vele uren die we samen gestudeerd hebben. Als laatste wil ik Tobias bedanken voor het meedenken en ondersteunen bij mijn scriptie.

Annabel de Haas

Samenvatting

In deze thesis wordt onderzocht of er verschillen zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen etnische groepen en tussen vaders en moeders en welke verklaringen hiervoor te vinden zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid, dit zijn: overkoepelende ouderbetrokkenheid, ouderbetrokkenheid thuis, ouderparticipatie met lage kosten en ouderparticipatie hoge kosten. Deze genoemde kosten betreffen de tijd en moeite die door de ouder geïnvesteerd moeten worden.

Er blijken verschillen te zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van respondenten van Nederlandse herkomst. Turkse en Marokkaanse respondenten blijken minder betrokken te zijn bij de scholing van hun kind. De verklaringen voor deze etnische verschillen in ouderbetrokkenheid verschillen per dimensie van ouderbetrokkenheid. Voor de overkoepelende variabele van ouderbetrokkenheid geldt dat de verschillen tussen respondenten van Marokkaanse herkomst en respondenten van Nederlandse herkomst weg zijn zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid. Ook een correctie voor de opvoedingsdoelen zorgt ervoor dat er geen verschillen meer zijn. Voor respondenten van Turkse herkomst geldt dat zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid zij significant meer betrokken blijken te zijn dan autochtone Nederlanders. Er zijn geen verschillen meer tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst op de dimensie ouderbetrokkenheid thuis zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid. De dimensie ouderparticipatie met lage kosten laat geen verschil zien tussen etnische groepen, echter wanneer er gecorrigeerd wordt voor taalvaardigheid dan blijkt dat respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst een hogere mate van ouderbetrokkenheid hebben in vergelijking tot respondenten van Nederlandse herkomst. Voor de dimensie ouderbetrokkenheid met hoge kosten zijn er geen verschillen meer tussen etnische groepen zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau en doeltreffendheid.

Verder blijkt uit dit onderzoek dat vaders minder betrokken zijn dan moeders. Geen van de in dit onderzoek meegenomen stimulerende en belemmerende factoren voor ouderbetrokkenheid kunnen dit verschil verklaren.

Introductie

De leraren van het Calvin met Junior College kennen de ouders van Samir niet. Ze hebben zich nog nooit op school laten zien. Op ouderavonden verschijnen ze niet. Zelfs niet die keer toen de leraar van tevoren belde om te zeggen dat de ouderavond verplicht was. Natuurlijk, zei de vader van Samir. Als u wilt, dan komen we. Toch bleven ze weg.

(uit: Onzichtbare ouders van Margalith Kleijwegt)

Allochtonen bevinden zich in vergelijking tot autochtonen vaker in lagere sociaal-economische posities (van Gaalen en de Vos, 2011). Onderwijs is zeer belangrijk bij de overdracht van sociale ongelijkheid. Aan de ene kant biedt onderwijs de kans om een goede maatschappelijke positie te verwerven, ongeacht de maatschappelijke positie waar men vandaan komt, aan de andere kant is het zo dat ongelijke onderwijskansen mede verklaren waarom er nog steeds een overerving van de sociale positie bestaat (Dronkers en de Graaf, 1995). Vele onderzoeken tonen aan dat ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op de onderwijsprestaties van kinderen (Jeynes, 2003; Keith e.a., 1998; Smit e.a., 2007). Indien het zo is dat allochtone ouders minder betrokken zijn bij de scholing van hun kind zou dat voor een deel kunnen verklaren waarom allochtone kinderen lagere onderwijsuitkomsten behalen en waarom allochtonen vaker voorkomen in lagere sociaal-economische posities. In Nederland is er echter nog weinig onderzoek gedaan naar de mate van ouderbetrokkenheid van allochtone ouders bij de scholing van hun kinderen en hoe verschillen met autochtone ouders kunnen worden verklaard.

Uit onderzoeken die gedaan zijn in Nederland (Beks en Natris, 2008; van Daal, e.a., 2002; Smit en Driessen, 2002; Smit, Driessen en Doesborgh, 2005) blijkt dat allochtone ouders in vergelijking tot autochtone ouders minder aan (formele) ouderparticipatie doen. Dit hoeft echter niet te betekenen dat er onder allochtone ouders minder ouderbetrokkenheid is. Dit onderzoek zal door middel van een kwantitatieve analyse van de NELS dataset proberen om hier meer duidelijkheid in te scheppen. De hoofdvraag van het onderzoek luidt: *Zijn er verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen etnische groepen en tussen moeders en vaders¹ en welke verklaringen zijn hiervoor te vinden?* Om deze vraag te beantwoorden zal er gebruik worden gemaakt van drie deelvragen: *1. Zijn er verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen (a) etnische groepen en tussen (b) moeders en vaders? 2. Wat zijn de stimulerende en belemmerende factoren om betrokken te zijn bij de scholing van het kind? 3. Kunnen deze stimulerende en belemmerende factoren de verschillen tussen etnische groepen en tussen moeders en vaders verklaren?*

¹ In eerste instantie zouden ook de verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen migrantengeneraties worden meegenomen in het onderzoek. Echter door het zeer geringe aantal respondenten die van een tweede generatie allochtone herkomst zijn, was onderzoek hier naar niet mogelijk.

Dit onderzoek zal de lacune in het wetenschappelijk onderzoek naar ouderbetrokkenheid verkleinen doordat er in dit onderzoek verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid aan bod zullen komen, waaronder ook ouderparticipatie. Per dimensie zullen de stimulerende en belemmerende factoren worden onderzocht. Hierdoor komt er meer duidelijkheid over welke factoren er bepalend zijn voor welke dimensies van ouderbetrokkenheid. Maatschappelijk is dit onderzoek relevant omdat aan de hand van de verklaringen voor de verschillen in ouderbetrokkenheid een meer gerichte aanpak vanuit de school kan worden ontwikkeld om allochtone ouders meer bij de scholing en ontwikkeling van hun kinderen te betrekken. Gezien de positieve invloed van ouderbetrokkenheid op schoolprestaties van kinderen (Jeynes, 2003; Keith e.a., 1998; Smit e.a., 2007) kan dit bijdragen aan het verkleinen van de etnische onderwijsongelijkheid.

Wat is ouderbetrokkenheid?

Ouderbetrokkenheid lijkt een zeer eenduidig begrip te zijn, namelijk de betrokkenheid van ouders bij (de scholing van) hun kinderen. Toch heeft het zeer veel verschillende kanten. De betrokkenheid van ouders komt tot uiting in het gedrag en de attitudes van ouders omtrent de scholing van hun kind. Een voorbeeld hiervan zijn de ambities van ouders wat betreft de academische prestaties van hun kinderen en hoe deze ambities op de kinderen worden overgebracht. Een ander voorbeeld is de manier waarop ouders met hun kinderen over school praten, het contact dat ouders hebben met de leraren van hun kinderen en het actief zijn op school, maar ook de regels die ouders thuis hanteren wat betreft onderwijs en huiswerk (Fan en Chen, 2001). In veel onderzoeken wordt een aantal gedragingen en attitudes van ouders in verband gebracht met ouderbetrokkenheid, maar welke dat zijn verschilt van onderzoek tot onderzoek. Het vergelijken van onderzoeken vergt daarom een duidelijke definitie van ouderbetrokkenheid. In dit onderzoek zal gebruik worden gemaakt van de definitie van Epstein (1992, 1994, 2001, aangehaald in Desforges en Abouchaar, 2003; Fan en Chen, 2001; Menheere en Hooge, 2010). De definitie van Epstein is zeer breed en onderscheidt zes verschillende manieren waarop ouders betrokken kunnen zijn:

1. Basisvoorwaarden van opvoeding

Het gaat hier om het zorgen voor de basisbehoeften van het kind zoals woonruimte, voeding, gezondheid en veiligheid. Verder gaat deze dimensie over de opvoedvaardigheden van de ouders, het pedagogische klimaat en de mate waarin het kind gestimuleerd wordt om te leren en te werken aan school.

2. Communicatie

Met communicatie wordt de communicatie tussen school en ouders en vice versa bedoeld. Het gaat hier om het overbrengen van informatie over het schoolprogramma en de vorderingen van het kind.

3. Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk gaat over het verrichten van vrijwilligerswerk door ouders op de school. Bijvoorbeeld door de bibliotheek te beheren, voorleesmoeder of –vader te zijn, administratief werk voor school te doen of het begeleiden van schoolreisjes of sportdagen.

4. Huiswerkbegeleiding

Het thuis helpen met huiswerk en andere onderwijskeuzes waar het kind mee te maken heeft.

5. Besluitvorming en beleidsbeïnvloeding

Deze dimensie gaat over het betrokken zijn bij het beleid en bestuur van de school, bijvoorbeeld door zitting te nemen in de ouder- of medezeggenschapsraad.

6. Samenwerken met de gemeenschap

Ouders vervullen een rol in de gemeenschap waar zijzelf en de school onderdeel van zijn.

Welke verklaringen zijn er voor ouderbetrokkenheid?

Hoover-Dempsey, Walker en Sandler (2005) hebben een theoretisch model ontwikkeld dat ingaat op de volgende vragen: Waarom zijn sommige ouders meer betrokken dan andere ouders? Hoe beïnvloedt die betrokkenheid de schoolprestaties van hun kinderen? Deze vragen worden behandeld in de vijf niveaus van het model. Niveau 1 behandelt de redenen waarom ouders besluiten om betrokken te zijn bij de scholing van hun kind en welke factoren hierbij belangrijk zijn. Niveau 2 gaat in op de manier van betrokkenheid die de ouders kiezen en welke factoren hierbij belangrijk zijn. Niveau 3 gaat in op de mechanismes die ouders gebruiken, als ze eenmaal betrokken zijn, om de schoolprestaties te beïnvloeden. Niveau 4 beschrijft de variabelen die de ouderbetrokkenheid beïnvloeden. Niveau 5 gaat over de schoolprestaties van de kinderen waarbij de ouders betrokken waren (Hoover-Dempsey e.a., 2005).

Voor dit onderzoek is alleen de vraag: "Waarom zijn sommige ouders meer dan andere ouders betrokken?" relevant. Deze vraag komt aan bod in niveau 1 en 2 van het model van Hoover-Dempsey e.a. (2005). Niveau 1 bestaat uit vier onderdelen: de manier waarop de ouder zijn of haar rol met betrekking tot de scholing van het kind ziet, de mate van doeltreffendheid (efficacy) die de ouder ervaart bij het helpen van het kind met school, en de mate waarin de ouders uitgenodigd worden door zowel de school als het kind om betrokken te zijn. Niveau 2 bestaat uit drie onderdelen: de kennis en vaardigheden van de ouders, de hoeveelheid tijd en energie die de ouders hebben en de specifieke uitnodigingen en eisen die het kind en de school aan de ouders stelt.

Boethel (2003) schreef een overzichtartikel waarin vierenzestig onderzoeken werden meegenomen. De belangrijkste bevindingen uit Boethel voor dit onderzoek zijn de belemmerende factoren voor ouderbetrokkenheid die zij heeft gevonden. Deze zijn: gezinsfactoren, taalbarrières, de culturele houding ten aanzien van de rol van ouders, leraren en leerlingen, een gebrek aan inzicht in het schoolsysteem, gebrek aan kennis en inzicht om het kind te helpen met schoolwerk en kwesties van discriminatie en uitsluiting. Deze bevindingen van Boethel (2003) hebben sterke overeenkomsten met de gevonden verklaringen voor ouderbetrokkenheid van Hoover-Dempsey e.a. (2005). Er zal nu dieper worden ingegaan op alle voor dit onderzoek relevante verklaringen voor ouderbetrokkenheid.

Kennis en vaardigheden van de ouders

De kennis en vaardigheden die ouders hebben zijn van belang voor de ouderbetrokkenheid omdat ouders met een lagere opleiding eerder het idee hebben dat ze hun kinderen niet

kunnen helpen en dat ze minder goed in staat zijn om te communiceren met de leraren (Boethel, 2003). Dit hangt sterk samen met het gevoel van doeltreffendheid (efficacy) dat de ouders hebben (Walker e.a., 2005). In het onderzoek zal het opleidingsniveau van de ouders worden meegenomen. De verwachting is dat het hebben van een hoog opleidingsniveau een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid is.

Uit het model van Hoover-Dempsey e.a. (2005) blijkt dat de doeltreffendheid (efficacy) die de ouder ervaart bij het helpen van het kind met schoolwerk van belang is bij de keuze om het kind te helpen met het schoolwerk. Dit is afgeleid van de theorie van Bandura (1982) over doeltreffendheid (efficacy) welke er vanuit gaat dat de mate waarin mensen geloven in hun eigen capaciteiten van invloed is op hun motivatie en gedrag. Ook voor ouderbetrokkenheid is het van belang dat de ouder gelooft in de eigen doeltreffendheid. Als een ouder gelooft dat het helpen met het huiswerk van het kind effect zal hebben voor het kind dan is het waarschijnlijker dat de ouder het kind zal helpen met het huiswerk; en als een ouder niet gelooft dat betrokken zijn bij ouderavonden verschil zal maken voor het kind dan is het waarschijnlijk dat de ouder er niet bij betrokken zal zijn (Hoover-Dempsey e.a., 2005). In het onderzoek zal de algemene doeltreffendheid die de ouders ervaren worden meegenomen. Hoewel deze doeltreffendheid niet specifiek is voor het helpen van het kind, is de verwachting dat hoe hoger de mate van doeltreffendheid die de ouder in het algemeen ervaart, hoe meer men in het algemeen gemotiveerd en actief is. Dit zal ook een positief effect hebben op de ouderbetrokkenheid. De verwachting is dus dat doeltreffendheid een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid is.

Door een gebrekkige taalvaardigheid in het Nederlands en het lage opleidingsniveau hebben allochtone ouders vaak slecht inzicht in het Nederlandse onderwijsstelsel en het beleid en de verwachtingen van de school (Boethel, 2003; Driessen en Smit, 2002). Verder zijn er vaak grote discrepanties tussen de eigen onderwijservaringen in het land van herkomst en de onderwijservaringen in het huidige land (Boethel, 2003). Het onderzoek van Kim (2002) gaat dieper in op de correlatie tussen de mate waarin de ouders de taal beheersen en hun betrokkenheid. Taalbeheersing blijkt zeer sterk samen te hangen met alle in het onderzoek gemeten dimensies van ouderbetrokkenheid (onderwijsverwachtingen van de ouders, communicatie, huiswerkbegeleiding en supervisie thuis, participatie op school) behalve de onderwijsverwachtingen van ouders. De onderwijsverwachtingen zijn ook zeer hoog indien de beheersing van de taal slecht is (Kim, 2002). In dit onderzoek zal taalbeheersing worden meegenomen als stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid. De verwachting, op basis van Kim (2002), is dat hoe beter de taalvaardigheid van de ouders is, hoe hoger de ouderbetrokkenheid.

Gezinsfactoren

Gezinsfactoren hebben betrekking op de middelen en de logistieke mogelijkheden die de ouders tot hun beschikking hebben, zoals tijd, energie en geld (Hoover-Dempsey e.a., 2005). Zo staat bijvoorbeeld een niet-flexibel werkschema de ouderbetrokkenheid in de weg. Ook zijn ouders die fulltime werken minder betrokken dan ouders die parttime werken (Vogels, 2002). In dit onderzoek zal het aantal uren dat men werkt worden meegenomen als variabele, waarbij de verwachting is dat hoe hoger het aantal uur dat men werkt, hoe minder de ouderbetrokkenheid is. Verder blijkt ook dat het aantal kinderen in het gezin van invloed is op de betrokkenheid van de ouders bij elk kind. Dit omdat de ouders de beschikbare tijd die ze hebben over meerdere kinderen moeten verdelen (Walker e.a., 2005). Het aantal kinderen in het gezin zal in dit onderzoek worden meegenomen als variabele, waarbij de verwachting is dat hoe meer kinderen er in het gezin zijn, hoe minder de ouderbetrokkenheid per kind is. Daarnaast is het ook zo dat de ouderbetrokkenheid minder is in eenoudergezinnen dan in gezinnen waar twee ouders zijn, dit omdat er minder beschikbare tijd en middelen zijn in een eenoudergezin in vergelijking tot een tweeoudergezin (Boethel, 2003). Daarom zal in dit onderzoek worden meegenomen of het om een een- of tweeoudergezin gaat, waarbij de verwachting is dat de ouderbetrokkenheid hoger is in een tweeoudergezin in vergelijking tot een eenoudergezin. Ook het inkomen zal in dit onderzoek worden meegenomen als variabele. Op basis van het onderzoek van Boethel (2003) is de verwachting dat ouders met een hoger inkomen meer betrokken zijn.

Over de rol die de sociaal-economische status (SES) van de ouders speelt voor de mate van ouderbetrokkenheid wordt zeer verschillend gedacht. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat er een sterke samenhang is tussen ouderbetrokkenheid en de sociaal-economische status van de ouders (Boethel, 2003; Driessen e.a., 2005; Fan en Chan, 2001; Keith e.a., 1998; Vogels, 2002). Andere onderzoeken laten echter wat anders zien. Zo blijkt uit de uitkomsten van het onderzoek van Sui-Chu en Willms (1996) dat ouders met een hogere sociaal-economische achtergrond niet méér betrokken zijn bij de scholing van hun kinderen dan ouders met een lagere sociaal-economische achtergrond. Ook Hoover-Dempsey e.a. (2005) hebben de sociaal-economische status niet opgenomen in hun model omdat het na toetsing van het model geen goede voorspeller was voor ouderbetrokkenheid. Sui-Chu en Willms (1996) geven aan dat ouderbetrokkenheid zeer veel verschillende dimensies kent en dat de invloed van SES per dimensie verschillend is. Zo blijkt dat er geen enkel verband is tussen de SES van de ouders en de mate waarin zij thuis betrokken waren, bijvoorbeeld door het bespreken van schoolactiviteiten met de kinderen en het helpen bij het maken van een planning voor school. In veel onderzoeken wordt dit over het hoofd gezien omdat ouderbetrokkenheid in die onderzoeken vooral gaat over de participatie op school. Doordat er in dit onderzoek onderscheid gemaakt wordt tussen verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid kan er in dit onderzoek getoetst worden of SES samenhangt met de verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid. In dit onderzoek zal de sociaal-economische status aan de hand van het opleidingsniveau van de ouder en het gezinsinkomen worden meegenomen.

De rol van de ouders en het opvoedingsdoel dat zij hanteren

Zowel Hoover-Dempsey e.a.(2005) en Boethel (2003) geven aan dat de attitudes van de ouders ten aanzien van hun eigen rol aangaande de scholing van het kind een belangrijke factor is voor ouderbetrokkenheid. Rollen worden opgebouwd door de verwachtingen en overtuigingen van de individuen en groepen voor bepaald gedrag door leden van die groep. Rollen worden dus sociaal geconstrueerd door individuen binnen de context van een groep (Hoover-Dempsey e.a., 2005). Verder kunnen rollen actief en passief zijn. Voor de ouderrol is de actieve rol de rol waarin de ouder de verantwoordelijkheid voor de schoolprestaties van het kind op zich neemt en zich hier ook naar gedraagt. Deze actieve rol kan twee vormen hebben: *parent-focused*, waarin de ouder volledig verantwoordelijk is, en *partnership-focused*, waarbij de verantwoordelijkheid voor de schoolprestaties gedeeld wordt door de ouders en de school. De passieve ouderrol is die waarin de ouder de verantwoordelijkheid voor de onderwijsprestaties van zijn of haar kind volledig bij de school legt (Hoover-Dempsey e.a., 2005).

Deze ouderrollen zijn van invloed op de opvoedingshouding die de ouders hanteren (Driessen e.a., 2002). Deze opvoedingshouding kan worden aangemerkt als autoritair of autoritair. Bij een autoritaire opvoedingshouding is er sprake van een ongelijke verhouding tussen ouder en kind waarbij de ouder gebruik maakt van duidelijk overwicht en gezag over het kind om het gedrag van het kind te beïnvloeden. Dit kan tot uiting komen door (fysiek) straffen en machtsuitoefening zoals waarschuwen, dreigen, privileges onthouden en negeren van het kind (Driessen en Smit, 2002). Het opvoedingsdoel dat bij een autoritaire opvoedingshouding hoort is gehoorzaamheid. Hier tegenover staat het opvoedingsdoel autonomie wat meestal door een autoritair opvoedingshouding bijgebracht wordt (Driessen e.a., 2002). Bij een autoritair opvoedingshouding wordt een meer gelijkwaardige relatie tussen ouder en kind nagestreefd waarbij de ouders een beroep doen op de eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van het kind. Over regels kan worden onderhandeld en de ouders zullen proberen op te voeden door uitleg te geven. Dit is bevorderlijk voor de autonomie van het kind.

In Nederland wordt in het algemeen gebruik gemaakt van de autoritair opvoedingsstijl. Dit is bij allochtone gezinnen anders. Met name bij Marokkaanse, Turkse en Chinese gezinnen is er sprake van een meer autoritaire opvoedingshouding (Driessen e.a., 2002). Deze autoritaire opvoedingshouding heeft gevolgen voor de relaties en verwachtingen tussen de ouders en de school. Zo zien veel allochtone ouders het leren zelf ook als een autoritair proces van kennisoverdracht. Hierdoor leggen zij de verantwoordelijkheid voor het onderwijs volledig bij de school en niet bij zichzelf, omdat zij zichzelf op dit gebied geen autoriteit achten (Driessen e.a., 2002).

In dit onderzoek zullen de opvoedingsdoelen gehoorzaamheid en autonomie worden meegenomen. De verwachting is dat hoe meer de ouder gehoorzaamheid nastreeft als opvoedingsdoel, hoe passiever de rol is die hij of zij zichzelf toebedeelt en hoe minder de ouderbetrokkenheid is. Indien de ouder juist autonomie nastreeft als opvoedingsdoel is de

verwachting dat de ouder een meer actieve rol inneemt en dus hoger scoort op ouderbetrokkenheid.

Verschil tussen vaders en moeders

Uit het onderzoek van Vogels (2002) blijkt dat moeders meer en vaker dan vaders betrokken zijn bij zowel de formele als de informele activiteiten op de basisschool. Als verklaring hiervoor haalt Vogels de traditionele taakverdeling tussen mannen en vrouwen binnenshuis aan. Binnen die traditionele taakverdeling nemen moeders nog steeds het overgrote deel van de verzorging van de kinderen op zich. Daarnaast geven Pels e.a. (2009) aan dat deze traditionele taakverdeling nog meer geldt voor allochtone ouders. Allochtone vaders hebben in vergelijking tot autochtone vaders nog minder inbreng in de opvoeding. Dit betekent dat in allochtone gezinnen de moeder het grootste gedeelte van de opvoeding en verzorging van de kinderen op zich neemt. De vader neemt in allochtone gezinnen veelal het kostwinnerschap op zich en de vertegenwoordiging van het gezin buitenshuis (Pels e.a., 2009).

In dit onderzoek zal het verschil tussen vaders en moeders wat betreft de mate van ouderbetrokkenheid worden meegenomen. De verwachting op basis van het onderzoek van Vogels (2002) en Pels e.a. (2009) is dat moeders meer betrokken zijn dan vaders.

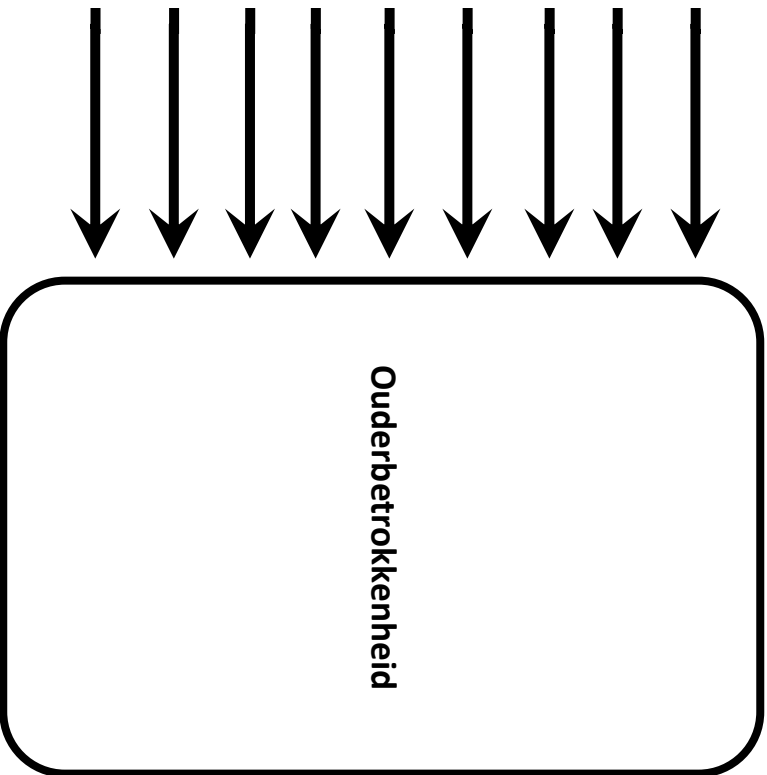
Het theoretisch model

In het theoretisch model dat afgebeeld staat op de volgende pagina zijn alle verwachtingen voor dit onderzoek schematisch weergegeven.

Etniciteit
(Turkse vs. Marokkaanse vs.
Autochtone Nederlanders)

Geslacht van ouder

Opleidingsniveau	+
Doeltreffendheid	+
Taalvaardigheid	+
2-oudergezin	+
Aantal kinderen	-
Uren werk p.w.	-
Inkomen	+
Gehoorzaamheid	-
Autonomie	+

De Nederlandse context

Eerder kwam al naar voren dat ouderbetrokkenheid een begrip is dat zeer veel verschillende kanten heeft. In dit onderzoek is uitgegaan van de verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid van Epstein (1992, 1994, 2001, aangehaald in Desforges en Abouchaar, 2003; Fan en Chen, 2001; Menheere en Hooge, 2010). In Nederland is het gebruikelijk om onderscheid te maken tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie (Smit e.a., 2007 in Menheere en Hooge, 2010). Ouderbetrokkenheid gaat over de betrokkenheid van de ouder bij de opvoeding en scholing van het eigen kind terwijl ouderparticipatie gaat over de actieve deelname van de ouder bij de school, dit kan zowel formeel door zitting te nemen in de ouder- of medezeggenschapsraad, of meer informeel door hand- en spandiensten te doen voor de school. Volgens deze definitie vallen de 3e en 5e dimensie van Epstein onder ouderparticipatie en de overige dimensie onder ouderbetrokkenheid (thuis).

Er is niet veel onderzoek in Nederland gedaan naar de mate van ouderbetrokkenheid en hoe verschillen tussen allochtone en autochtone ouders kunnen worden verklaard. Smit en Driessen (2002) hebben onderzoek gedaan naar de verschillen in opvoedingsverantwoordelijkheid tussen groepen allochtone ouders en de scholen. Dit onderzoek nam echter in de vergelijking niet de verschillen tussen allochtonen en autochtonen mee, maar ging alleen in op de verschillen tussen groepen allochtone ouders. Daarnaast ligt de focus van het onderzoek eerder op ouderparticipatie dan op ouderbetrokkenheid doordat het uitgaat van de verschillen die ervaren worden door de school. In 2005 hebben Smit, Driessen en Doesborgh een onderzoek gepubliceerd dat ingaat op de verwachtingen van ouders (zowel allochtone als autochtone) ten aanzien van de pedagogische en socialiserende functie van de thuissituatie en het basisonderwijs in Rotterdam. Verder worden in dit onderzoek geen verklaringen gezocht voor de verschillen tussen allochtone en autochtone ouders. Daarnaast heeft de gemeente Rotterdam in 2007 een project opgestart om allochtone ouders van VMBO-leerlingen meer te betrekken bij de school en de schoolloopbaan van hun kind (Bronsveld, 2003). Andere onderzoeken (Beks en Natris, 2008; van Daal, Broenink, Kromontono en Tabibian, 2002) gaan alleen in op verklaringen voor de verschillen in formele ouderparticipatie en gaan niet in op de ouderbetrokkenheid. Het onderzoek van Beemer (2002) gaat wel in op de verklaringen voor de verschillen in ouderbetrokkenheid, maar focust alleen op de verschillen tussen ouders van Turkse herkomst en Nederlandse ouders.

In dit onderzoek zal de ouderbetrokkenheid van Turkse en Marokkaanse ouders vergeleken worden met de ouderbetrokkenheid van autochtone Nederlanders. Dit omdat Turken en Marokkanen de twee grootste groepen niet-westerse allochtonen in Nederland zijn. Op 1 januari 2011 bedroeg het aantal Turken omtrent 389.000 en het aantal Marokkanen omtrent 356.000 (van Gaalen en de Vos, 2011). In de jaren zestig van de vorige eeuw zijn veel Turken en Marokkanen als gastarbeider naar Nederland gekomen om te werken in de zware industrieën zoals textiel, metaal en de mijnen (Lucassen en Lucassen, 2012). In eerste instantie zouden deze gastarbeiders tijdelijk in Nederland verblijven, maar dit bleek voor velen niet het geval te zijn.

Vanaf de jaren zeventig en tachtig vond de gezinshereniging plaats (Lucassen en Lucassen, 2012). Op dit moment is nog ongeveer zestig procent eerstegeneratieallochtoon en veertig procent tweedegeneratieallochtoon, wat wil zeggen dat zijzelf in Nederland geboren zijn of vóór hun zesde levensjaar naar Nederland zijn gekomen (van Gaalen en de Vos, 2011). Veel tweedegeneratieallochtonen zijn op dit moment op een punt in hun leven waarop ze beginnen aan gezinsvorming. Dat maakt dat tweedegeneratieallochtonen nog niet zo vaak kinderen hebben op de basisschool waardoor het onderzoeken van verschillen tussen de eerste- en tweedegeneratieallochtonen niet mogelijk is. Vooral Turken krijgen ten opzichte van autochtone Nederlanders en Nederlanders van Marokkaanse herkomst op jongere leeftijd kinderen. Dit geldt zowel voor de eerste als tweede generatie (Distelbrink en Loozen, 2005). Ook wonen Turkse jongvolwassenen tussen de 20 en 24 jaar vaker samen dan Marokkaanse en autochtone Nederlanders. Marokkaanse en Turkse Nederlanders die samenwonen zijn over het algemeen wel getrouwd, terwijl dat voor de meeste autochtonen tussen de 20 en 24 jaar die samenwonen niet het geval is (Distelbrink en Loozen, 2005). Verder vormen Turken en Marokkanen vaker een gezin dan autochtonen en gaan zij ervan uit meer kinderen te krijgen dan autochtonen.

De rolverdeling binnen Turkse en Marokkaanse eerstegeneratiegezinnen is traditioneler dan die bij autochtonen en slechts een minderheid van de vrouwen werkt buitenshuis. Turken en Marokkanen van de tweede generatie kijken hier heel anders tegenaan. Turkse en Marokkaanse vrouwen zijn zelfs geëmancipeerder dan autochtone vrouwen (Distelbrink en Loozen, 2005). Ook zitten er grote verschillen wat betreft opvoedingshouding tussen de eerste generatie migranten en latere generaties. Waar de eerste generatie absoluut en onvoorwaardelijk respect voor het gezag van ouderen eisten, is dit bij de jongere generaties een stuk minder. Zij willen juist een meer openlijke en vertrouwelijke relatie met hun kinderen. Ook is autonomie als opvoedingsdoel onder de jongere generaties in opkomst (Pels e.a., 2009). Verder is de jongere generatie zich meer dan de eerste generatie migranten bewust dat ouderlijke steun belangrijk is voor het voorbereiden en begeleiden van hun kinderen in het onderwijs (Pels e.a., 2009).

De eerste generatie migranten heeft vaak te maken met nadelen op de arbeidsmarkt, omdat ze de taal niet voldoende spreken, niet de juiste opleidingen hebben en niet de juiste werkervaring hebben (Heath e.a., 2008). Voor de tweede generatie migranten gelden deze achterstanden meestal niet, toch hebben zij in vergelijking tot autochtonen nog steeds achterstanden wat betreft opleidingsniveau, toegang tot de arbeidsmarkt en het behouden van de baan (Heath e.a., 2008).

Methode

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van een kwantitatieve data-analyse waarbij hypothesetoetsend te werk is gegaan.

Dataverzameling

De data die voor dit onderzoek gebruikt wordt is afkomstig uit het NELLS-databestand (NEtherlandsLongitudinalLifecourseStudy). Dit bestand bevat data bedoeld voor sociologisch onderzoek met een focus op drie thema's: sociale cohesie, normen en waarden en ongelijkheid, die worden bekeken vanuit een levensloopperspectief (Kalmijn e.a., 2010). De data wordt verzameld in drie rondes die om de drie jaar worden gehouden. Op het moment van schrijven is de dataverzameling van de tweede ronde in volle gang en is alleen de data van de eerste ronde die verzameld is in 2009 en 2010 beschikbaar voor dit onderzoek. Verder is het NELLS-databestand zeer relevant voor dit onderzoek omdat het een oversampling heeft van respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst, de twee grootste groepen etnische minderheden in Nederland (Kalmijn e.a., 2010). De variabele etniciteit is in het NELLS-databestand later toegevoegd op basis van de door de respondent aangegeven geboorteland(en) van de respondent zelf en van diens ouders. Er is gebruik gemaakt van de officiële definitie van het CBS om deze geboortelanden om te zetten in een etniciteit. Indien de respondent en ten minste één van diens ouders geboren is in het buitenland wordt de respondent gezien als eerstegeneratieallochtoon, indien de respondent zelf in Nederland is geboren en ten minste een van de ouders in het buitenland is geboren wordt de respondent gezien als tweedegeneratieallochtoon. Het geboorteland van de ouders is dus bepalend voor de etniciteit die de respondent heeft. Indien beide ouders in Nederland geboren zijn en de respondent zelf in het buitenland geboren is, is de respondent van Nederlandse herkomst. Indien de ouders in verschillende landen buiten Nederland geboren zijn is het geboorteland van de moeder bepalend voor de etniciteit (Kalmijn e.a., 2010).

Bij het selecteren van respondenten voor het NELLS-databestand is een tweevoudige gestratificeerde steekproef toegepast. Allereerst werden er quasi-random 35 gemeenten geselecteerd aan de hand van de regio en de verstedelijkingsgraad. Het was niet mogelijk om dit geheel random te selecteren aangezien de vier grootste steden in de steekproef meegenomen moesten worden om een representatieve steekproef te krijgen van respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst (Kalmijn, e.a., 2010). De tweede fase van de steekproef bestond uit het willekeurig selecteren van respondenten uit de Gemeentelijke Basisadministratie op basis van leeftijd en het geboorteland van de respondent of diens ouders. Dit werd gedaan in drie fases. Allereerst werden respondenten geselecteerd die een leeftijd hebben tussen de 15 en 45 jaar oud en die in Marokko geboren zijn of waarvan ten minste één van de ouders in Marokko geboren is. Vervolgens werden respondenten geselecteerd met een leeftijd tussen de 15 en 45 jaar oud en die in Turkije geboren zijn of waarvan ten minste één van de ouders in Turkije geboren is. De laatste fase was het selecteren van respondenten uit de GBA met een leeftijd tussen de 15 en 45 jaar

oud en die niet in de eerste twee groepen vielen. Op deze manier is er in de steekproef een oversampling van respondenten met een Turkse of Marokkaanse achtergrond. In totaal zijn er 5312 respondenten, hiervan zijn 1192 respondenten van Marokkaanse herkomst, 1143 van Turkse herkomst, en 2977 overige respondenten voornamelijk van autochtone herkomst (Kalmijn, e.a., 2010).

De vragenlijst van de eerste ronde van het onderzoek bestaat uit een face-to-face interview en een zelf in te vullen vragenlijst. De interviews zijn gedaan door medewerkers van IntomartGfK, een marktonderzoeksbureau. Voordat het veldwerk van start ging, is het face-to-face interview getest bij 100 respondenten van Turkse herkomst, 100 respondenten van Marokkaanse herkomst en bij 100 autochtone respondenten. Hieruit bleek ook dat de schalen die gebruikt worden betrouwbaar zijn (Kalmijn, e.a., 2010).

Steekproef

Uit het totale databestand van 5312 respondenten zijn voor dit onderzoek alleen de respondenten van Turkse, Marokkaanse en Nederlandse herkomst meegenomen die antwoord hebben gegeven op het item dat in dit onderzoek gebruikt wordt als afhankelijke variabele: ouderbetrokkenheid. Deze vraag is alleen gesteld aan respondenten die eerder aangegeven hebben dat ze kinderen hebben tussen de 5 en 12 jaar oud, dit kunnen ook stief-, pleeg- of adoptiekinderen zijn. Alle respondenten zijn dus ouders. Iedereen die geen antwoord heeft gegeven op dit item of wiens herkomst anders is dan die van de Turkse, Marokkaanse of Nederlandse, is niet meegenomen in dit onderzoek. Er zijn 418 respondenten van Marokkaanse herkomst, daarvan zijn er 387 eerste generatie Marokkanen en 31 Marokkanen van de tweede generatie. Van de 418 Marokkanen zijn er 251 moeders en 167 vaders. Verder zijn er 433 respondenten van Turkse herkomst, daarvan zijn er 366 eerste generatie en 67 tweede generatie. Er zitten in de steekproef niet genoeg Turkse en Marokkaanse respondenten van de tweede generatie om deze als aparte variabele mee te nemen, daarom zijn deze samen gevoegd met de eerste generatie Turkse of Marokkaanse respondenten. Van de 433 Turken zijn er 217 moeders en 216 vaders. Ook zijn er 754 autochtone respondenten, waarvan 445 moeders en 309 vaders. In totaal zijn er 1605 respondenten meegenomen in dit onderzoek waarvan 913 vrouwen en 692 mannen.

Variabelen

Afhankelijke variabele

De afhankelijke variabele in dit onderzoek is ouderbetrokkenheid. Deze variabele is in de vragenlijst gemeten aan de hand van de vraag:

"Hoe vaak doet u de volgende dingen?"

- a. praten met uw kind over hoe het gaat op school
- b. naar een ouderavond gaan van de school van uw kind
- c. praten met leerkrachten of mentorleraar van uw kind
- d. helpen met een activiteit op school of met bestuur van de school

Als antwoordmogelijkheid is er een 4-punts schaal die loopt van 'nooit' tot 'vaak'. Er is door middel van een factoranalyse gekeken of de vier items samen één component vormen. Dit blijkt het geval te zijn. Eén component heeft een eigenwaarde van 2,329 en deze verklaarde 58,223% van de variantie. Verder heeft deze schaal een Cronbach's Alpha van 0,718. De schaal is dus betrouwbaar, want de Cronbach's Alpha is hoger dan 0,7. Er is daarna nog gekeken of de betrouwbaarheid groter wordt indien er een item niet meegenomen wordt bij het vormen van de schaal. Indien het item 'helpen met (bestuurs)activiteiten op school' niet meegenomen wordt dan gaat de betrouwbaarheid omhoog naar 0,783, maar dit weegt niet op tegen het verlies van informatie en daarom is ervoor gekozen dit item niet te verwijderen. In de schaal die gemaakt is voor de variabele ouderbetrokkenheid zijn alle vier de items meegenomen. Theoretisch gezien was de verwachting dat de vier items uiteen zouden vallen in twee dimensies, namelijk die van ouderbetrokkenheid: het praten met het kind over hoe het op school gaat, en de dimensie van ouderparticipatie: naar de ouderavond gaan, praten met de leerkrachten en het helpen met (bestuurs)activiteiten op school. Er is daarom ook nog een factoranalyse gedaan waarbij twee factoren werden afgeleid. Hieruit kwam verrassend genoeg niet de verwachte splitsing uit. Alleen het vierde item: 'helpen met (bestuurs)activiteiten', laadde hoog op de tweede component met 0,782. Daarop is besloten om nogmaals een factoranalyse uit te voeren en hier drie factoren uit af te leiden. Hieruit blijkt dat er drie factoren zijn. Op de eerste factor laadden de items 'naar een ouderavond gaan' en 'praten met de leerkracht' hoog met 0,860 en 0,868. Op de 2e factor laadt alleen het item 'helpen met (bestuurs)activiteiten' hoog met 0,782 en op de derde factor laadt alleen het item 'praten met het kind over school' hoog met 0,592. Deze tweede en derde factoren hebben een eigenwaarde die niet groter is dan 1, maar 0,789 en 0,593, en een verklaarde variantie van 19,956 % en 14,826 %. Er is daarom besloten om alle analyses uit te voeren op basis van de schaal waarin alle vier de items zijn meegenomen, en om daarnaast de analyses ook nog een keer te doen met de drie gevonden losse dimensies voor ouderbetrokkenheid. De eerste dimensie is ouderbetrokkenheid thuis, wat bestaat uit het item 'praten met kinderen over school'. De volgende dimensie is ouderparticipatie met lage kosten wat betreft tijd en energie die er ingestoken moet worden. De items 'naar een ouderavond gaan' en 'praten met de leerkracht' zijn hiervoor samengevoegd. Deze schaal heeft een Cronbach's Alpha van 0,831 en is dus voldoende betrouwbaar. De laatste dimensie bestaat uit het item 'helpen met (bestuurs)activiteiten', ook dit is een vorm van participatie maar deze heeft in vergelijking tot de andere twee items hoge kosten. Hier gaat immers veel tijd en moeite in zitten.

Nadat de vier variabelen zijn aangemaakt is er gekeken of de respondenten normaal verdeeld waren over de schalen en de items. Dit bleek niet het geval te zijn. De verdeling voor 'ouderbetrokkenheid overkoepelend', 'ouderbetrokkenheid thuis' en 'ouderparticipatie lage kosten' was zeer scheef. Ouders geven zelden aan dat ze nooit of een enkele keer praten met het kind of de leerkracht of dat ze een ouderavond bezoeken. Er is hierop besloten om door middel van een median split dummy's te maken. Hoewel de variabele 'ouderparticipatie hoge kosten' niet scheef verdeeld is, is ook voor deze variabele een

dummy gemaakt, zodat er voor alle variabele met hetzelfde regressiemodel gewerkt kan worden. De regressiemethode die gebruikt zal worden is een binaire logistische regressie-analyse.

Onafhankelijke variabelen

De eerste onafhankelijke variabele is de herkomst van de respondenten. Zoals eerder al aangegeven is, is deze etniciteit gevormd op basis van de geboortelanden van de ouders van de respondent volgens de officiële definitie van het CBS. Voor de Turkse en Marokkaanse respondenten zijn er dummy's gemaakt waarbij de autochtone Nederlanders zijn meegenomen als referentiecategorie in de binaire logistische regressie. De variabele vaders en moeders zijn aangemaakt voor alle mannen en vrouwen die in de steekproef zitten. Het is een dummyvariabele waarbij vaders = 1 en moeders = 0.

Kennis en vaardigheden

Het item 'welke van de volgende opleidingen heeft u gevolgd' wordt gebruikt om de hoogst genoten opleiding van de respondent te bepalen. Het opleidingsniveau is op basis van de categorieën die gehanteerd worden door het CBS onderverdeeld in 4 categorieën. Deze categorieën zijn: *laagst*: lagere school, *Laag*: Lbo, mavo, vmbo, mbo-1, havo-onderbouw, *middelbaar*: havo, vwo, mbo-2-4, *hoog*: hbo, wo. De respondenten die aangegeven hebben helemaal geen opleiding te volgen zijn meegenomen in de categorie *laagst*. Dit is tevens de referentiecategorie; van de overige categorieën zijn dummyvariabelen gemaakt.

In het onderzoek is aan iedereen waarvan ten minste één ouder in het buitenland is geboren de vraag gesteld: "hoe goed kun u.... a. iemand begrijpen die Nederlands spreekt, b. zelf Nederlands spreken, c. iets in de Nederlandse taal lezen, d. iets in het Nederlands schrijven." Als antwoordmogelijkheid is er een 5-punts schaal die loopt van 1: 'erg goed', tot 5: 'niet'. Er is door middel van een factoranalyse gekeken of er van deze vier items een schaal gemaakt kan worden. Er blijkt één component te zijn met een eigenwaarde hoger dan 1. Deze eigenwaarde is 3,607 en deze component verklaart 90,167% van de variantie. Verder is de betrouwbaarheid van deze schaal ook goed, het heeft een Cronbach's Alpha van 0,961. Wel zijn de antwoordmogelijkheden omgevormd, zodat een hogere score op de schaal 'taalvaardigheid' ook betekent dat men meer taalvaardigheid heeft. Doordat de vraag alleen gesteld is aan respondenten waarvan ten minste één ouder in het buitenland is geboren hebben respondenten van Nederlandse herkomst een system missing op dit item. Aangezien ervan uitgegaan wordt dat de Nederlandse taalvaardigheid onder Nederlanders erg goed is hebben zij op dit item een 5 gekregen. Er zijn dan nog 124 missings op de schaal taalvaardigheid. Dit zijn 67 respondenten van Marokkaanse herkomst en 57 van Turkse herkomst. Dit zijn 16% respectievelijk 13% van de respondenten die voor de beide groepen wegvallen. Omdat dit erg veel is, is er voor gekozen om door middel van expectation-maximization de missende waarden te imputeren.

In de vragenlijst zijn vijf stellingen opgenomen die te maken hebben met de doeltreffendheid die de respondent ervaart. Een voorbeeld van zo een stelling is: 'ik heb weinig controle over de dingen die mij overkomen'. Als antwoordmogelijkheid is er een 4-

puntschaal. Er is door middel van een factoranalyse gekeken of deze vijf stellingen samen een schaal kunnen vormen. Dit blijkt het geval te zijn. Er is één component die een eigenwaarde heeft van 3,347 en die verklaart 66,947% van de variantie. Ook heeft deze schaal een Cronbach's Alpha van 0,876 en is dus voldoende betrouwbaar. De Cronbach's Alpha gaat niet omhoog indien een item verwijderd wordt. De schaal 'doeltreffendheid' is een continue variabele waarbij een hogere score een grotere mate van doeltreffendheid weergeeft.

Gezinsvariabelen

Allereerst is de variabele 'aantal kinderen' aangemaakt. Het gaat hier om het aantal kinderen in het gezin inclusief eventuele stiefkinderen, pleegkinderen en adoptiekinderen indien die ook in het gezin wonen. Het aantal kinderen wordt in de logistische regressie meegenomen als continue variabele.

De variabele een- of tweoudergezin is opgenomen als dummyvariabele waarbij er wordt gekeken naar het eenoudergezin met als referentiecategorie het tweoudergezin. Deze variabele is aangemaakt op basis van de vraag uit het onderzoek 'Woont u met deze partner samen?'. Deze vraag is alleen aan de respondent gesteld indien deze aangegeven heeft een partner te hebben waarmee hij/zij een relatie heeft die drie maanden of langer duurt. Alle respondenten die aangegeven hebben dat ze met een partner samenwonen hebben een 0 gekregen omdat zij een tweoudergezin zijn. De overige respondenten zijn aangemerkt als eenoudergezin.

Het item 'hoeveel uur werkt u feitelijk per week' uit het NELLS onderzoek is meegenomen als continue variabele voor het aantal uren dat men werkt. Hierop zijn 400 system missings. Deze respondenten blijken op dit moment geen betaalde arbeid te verrichten. De systematisch ontbrekende waarden zijn vervangen door 0, aangezien deze respondenten 0 uur per week werken.

Het item 'wat is het netto inkomen per maand van u en uw partner' is gebruikt om het gezinsinkomen te meten. Deze variabele is in vier categorieën opgedeeld. Een gezinsinkomen lager dan €1000 heeft de categorie *laagst* gekregen. Tussen de €1001 en €2000 is de categorie *laag*, dit loopt ongeveer tot het modale inkomen rond de €1800 netto p.m. (Rijksoverheid, 2013). Tussen de €2001 en €3500 is *midden*, dus tussen één en twee keer modaal. Een gezinsinkomen van meer dan €3500 is meer dan twee keer modaal en heeft de categorie *hoog* gekregen. Van deze categorieën zijn dummyvariabelen aangemaakt waarbij het laagste inkomen als referentiecategorie wordt meegenomen.

Opvoedingsdoelen

De volgende variabelen gaan over de opvoedingsdoelen die de ouders voor ogen hebben. In de vragenlijst zijn tien eigenschappen van kinderen aan de respondent voorgelegd, met de vraag hoe belangrijk de respondent deze eigenschappen vindt voor een kind dat tussen de twaalf en vijftien jaar oud is. Voorbeelden van die eigenschappen zijn: verantwoordelijkheidsgevoel hebben, goede manieren hebben, of ijverig en ambitieus zijn. De antwoordmogelijkheid was een 5-punts schaal die loopt van 'heel belangrijk' tot

'helemaal niet belangrijk'. Theoretisch gezien is de verwachting dat deze tien items twee factoren beslaan. Om dit te controleren wordt er een factoranalyse uitgevoerd met een oblique rotatie (direct oblimin) omdat de verwachting is dat de twee factoren negatief met elkaar correleren. Uit de factoranalyse komen twee componenten naar voren. De eerste component heeft een eigenwaarde van 4,967 en verklaart 49.967% van de variantie. De tweede component heeft een eigenwaarde van 1,160 en verklaart 11,603% van de variantie. Uit de pattern matrix is duidelijk op te maken welk item op welke component laadt. Allen zijn hoger dan 0,555. Alleen het item 'hoe belangrijk vindt u het dan een kind verdraagzaam is' laadt op beide componenten met 0,467 en 0,428. Hierop is besloten dit item niet mee te nemen bij het vormen van de twee schalen. De eerste schaal die gevormd is, is die van het opvoedingsdoel 'gehoorzaamheid'. In de bijlage is te vinden welke items in deze schaal zijn meegenomen. De schaal heeft een Cronbach's Alpha van 0,840 en deze gaat niet omhoog indien een item verwijderd wordt. Het is dus een betrouwbare schaal. De tweede schaal die gevormd is die van het opvoedingsdoel autonomie. Deze schaal heeft een Cronbach's Alpha van 0,768 en ook deze gaat niet omhoog indien een item wordt verwijderd. Beide schalen zijn omgevormd zodat een hogere score op de schaal 'autonomie' of 'gehoorzaamheid' betekent dat de ouder dit opvoedingsdoel belangrijker vindt. Beide schalen worden als continue variabele meegenomen in de binaire logistische regressie.

Zie tabel 1 voor een overzicht van alle variabelen.

Tabel 1: Overzicht van de variabelen

		Totaal			Nederlands ^{N = 754}		Marokkaans ^{N = 418}		Turks ^{N = 433}	
		Range	mean or %	std. dev.	mean or %	std. Dev.	mean or %	std. dev.	mean or %	std. dev.
Afhankelijk	Ouderbetrokkenheid									
	Overkoepelend	0-1	49%		53%		46%		45%	
	Thuis	0-1	83%		89%		78%		78%	
	Part. lage kosten	0-1	57%		57%		60%		53%	
	Part. hoge kosten	0-1	48%		53%		45%		45%	
	Geslacht									
	Man	0-1	43%		41%		40%		50%	
	Kennis en vaardigheden									
	Opleidingsniveau laagst	0-1	12%		1%		25%		21%	
	Opleidingsniveau laag	0-1	31%		28%		32%		34%	
	Opleidingsniveau midden	0-1	32%		37%		26%		27%	
	Opleidingsniveau hoog	0-1	25%		34%		17%		18%	
	Doeltreffendheid	1-4	3,015	,579	3,146	,518	2,928	,627	2,872	,584
	Taalvaardigheid	1-5	4,434	,900	5	0	3,999	,997	3,869	,994
Onafhankelijk	Gezinsvariabelen									
	Eenoudergezin	0-1	13%		11%		12%		15%	
	Aantal kinderen	1-8	2,539	,991	2,343	,901	2,923	1,095	2,508	,931
	Uren werk p.w.	0-99	25,566	19,258	29.119	16,795	19,698	20,330	25,044	20,758
	Inkomen laagst	0-1	20%		18%		21%		27%	
	Inkomen laag	0-1	30%		14%		49%		37%	
	inkomen midden	0-1	37%		47%		26%		29%	
	inkomen hoog	0-1	13%		21%		4%		7%	
		Opvoedingsdoelen								
	Gehoorzaamheid	1-5	4,355	,497	4,222	,513	4,492	,449	4,455	,453
	Autonomie	1-5	4,332	,493	4,352	,466	4,285	,542	4,345	,488

Data-analyse

Bij het vormen van de schalen zijn alle system missings ingevuld waardoor alleen de variabele taalvaardigheid nog 124 missings had. Door middel van imputatie is dit verholpen en kunnen alle 1605 respondenten die in de steekproef zitten ook worden meegenomen in de analyses. Om de eerste deelvraag te beantwoorden zal er gebruik gemaakt worden van een Chi-kwadraat toets. Met een Chi-kwadraat toets kan aangetoond worden of er een statistisch significant verband bestaat tussen de categorische variabelen etniciteit en ouderbetrokkenheid en tussen geslacht en ouderbetrokkenheid. Deze analyses zullen vier keer uitgevoerd worden: één keer voor de variabele ouderbetrokkenheid, waarin alle items zijn meegenomen, en voor de drie losse dimensies van ouderbetrokkenheid en participatie. De associatiematen Phi en Cramer's V zullen worden gebruikt om de richting van het verband uit te drukken.

Voor deelvraag twee en drie zal er gebruik worden gemaakt van een regressieanalyse. Omdat de afhankelijke variabelen binair zijn, namelijk wel of niet een hoge mate van ouderbetrokkenheid, wordt een binaire logistische regressie toegepast. Met een binaire logistische regressie wordt de kans berekend op een van de twee categorieën van de dichotome variabele ouderbetrokkenheid, aan de hand van verschillende onafhankelijke variabelen.

Om deelvraag twee te beantwoorden zullen de variabelen etniciteit en geslacht worden meegenomen in model 1. In model 2 worden daar de kennis en vaardigheidsvariabelen aan toegevoegd. In model 3 worden naast de variabele etniciteit en geslacht de gezinsvariabelen meegenomen. In model 4 worden naast de variabele etniciteit en geslacht de opvoedingsdoelen meegenomen in de regressieanalyse. Dit zal als eerste worden gedaan met als afhankelijke variabele de overkoepelende ouderbetrokkenheid en vervolgens voor de losse dimensies ouderbetrokkenheid thuis, ouderparticipatie lage kosten en ouderparticipatie hoge kosten als afhankelijke variabele.

Voor het beantwoorden van deelvraag drie zal in het eerste model alleen de variabele etniciteit worden meegenomen. In het volgende model wordt de variabele geslacht ook toegevoegd. In model 3 worden naast etniciteit en geslacht ook de kennis en vaardigheidsvariabelen meegenomen. In model 4 worden daar de gezinsvariabelen aan toegevoegd en in model 5 worden alle onafhankelijke variabelen meegenomen. Ook dit zal eerst worden gedaan voor de overkoepelende afhankelijke variabele ouderbetrokkenheid en vervolgens met ouderbetrokkenheid thuis, ouderparticipatie met lage kosten en ouderparticipatie met hoge kosten als afhankelijke variabele.

Resultaten

1. Zijn er verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen (a) etnische groepen en tussen (b) moeders en vaders?

Door middel van een Chi-kwadraat toets is er gekeken of er verschillen zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen Turkse, Marokkaans en Nederlandse respondenten. Dit is als eerste gedaan voor de overkoepelende afhankelijke ouderbetrokkenheid. Deze heeft een Pearson Chi-kwadraat waarde van 9,575 met 2 df en een overschrijdingskans van .008. Er kan dus geconcludeerd worden dat er met een betrouwbaarheid van 95% een significant verschil zit in de mate van ouderbetrokkenheid tussen Turkse, Marokkaanse en Nederlandse respondenten. Verder is door middel van Cramer's V gekeken naar de sterkte van het verband. De Cramer's V is 0,77 en bij groter dan 0,7 is er sprake van een zeer sterk verband tussen de herkomst en de overkoepelende ouderbetrokkenheid. Voor de drie losse dimensies van ouderbetrokkenheid gelden de volgende waarden: Ouderbetrokkenheid thuis: Chi-kwadraat 31,586 met 2 df, p. 0.000 en een Cramer's V van 0,140. Ouderparticipatie met lage kosten: Chi-kwadraat 2.947 met 2 df en p. 0,229 en een Cramer's v van 0,043. Ouderparticipatie met hoge kosten: Chi-kwadraat van 11.413 met df 2 en p. 0.003 en een Cramer's V van 0.084. Ouderbetrokkenheid thuis en ouderparticipatie met hoge kosten laten dus wel een significant verschil zien in de mate van ouderbetrokkenheid tussen de verschillende etniciteiten. De verbanden zijn echter zeer zwak. In tabel 2 zijn per etniciteit de percentages weergegeven van de respondenten met een hoge mate van ouderbetrokkenheid. Hier is te zien dat voor de overkoepelende ouderbetrokkenheid, ouderbetrokkenheid thuis en ouderparticipatie met hoge kosten een lager percentage Marokkaanse en Turkse respondenten aangeeft een hoge mate van ouderbetrokkenheid te hebben dan Nederlanders. Voor participatie met lage kosten geven meer Marokkaanse respondenten aan en hoge mate van betrokkenheid te hebben dan Nederlandse en Turkse respondenten.

Tabel 2: Etnische groepen

	Ouderbetrokkenheid		Ouderparticipatie	
	Alle	Thuis	Lage kosten	Hoge kosten
Nederlands	53%	89%	57%	53%
Marokkaans	46%	78%	60%	45%
Turks	45%	78%	53%	45%

% hoge mate van betrokkenheid

Ook is er door middel van een Chi-kwadraat toets gekeken of de verschillen tussen vaders en moeders in de mate van ouderbetrokkenheid statistisch significant is. Uit de Chi-kwadraat toets voor de overkoepelende ouderbetrokkenheid kwam een waarde van 181,058 met df1 en een overschrijdingskans van 0.000. Er kan dus geconcludeerd worden dat er met een betrouwbaarheid van 95% een significant verschil in de mate van betrokkenheid zit tussen vaders en moeders. Ook is gekeken naar de sterkte van het verband door middel van Phi. Deze heeft een waarde van -,336 en er is dus sprake van een matig sterk verband tussen het geslacht en ouderbetrokkenheid. Voor de drie losse dimensies van ouderbetrokkenheid gelden de volgende waarden: Ouderbetrokkenheid thuis: Chi-kwadraat 46,486 met 1df, p. 0.000 en Phi van -0.170. Ouderparticipatie lage kosten: Chi-kwadraat 63.158 met 1 df en p. 0,000 en Phi is -0.198. Ouderparticipatie met hoge kosten: Chi-

kwadraat van 131.184 met df 2 en p. 0.000 en Phi is -0.287. Voor alle afhankelijke variabele is er dus een significant verschil tussen vaders en moeders. Wel hebben ze allen een lage Phi waarde, waardoor het verband zwak is. Tabel 3 laat zien dat moeders voor alle vormen van betrokkenheid beduidend hoger scoren dan vaders.

Tabel 3: Geslacht van ouders

	Ouderbetrokkenheid		Ouderparticipatie	
	Alle	Thuis	Lage kosten	Hoge kosten
Vaders	30%	76%	46%	32%
Moeders	64%	89%	65%	61%

% hoge mate van betrokkenheid

2. Wat zijn de stimulerende en belemmerende factoren om betrokken te zijn bij de scholing van het kind?

Als eerste is er door middel van een regressieanalyse gekeken naar de factoren die van invloed zijn op de overkoepelende afhankelijke variabele ouderbetrokkenheid. Zie voor een overzicht van de regressieanalyse tabel 4 in de appendix. Hieruit blijkt dat het hebben van een midden of hoog opleidingsniveau ten opzichte van de laagste opleidingscategorie, de doeltreffendheid en de taalvaardigheid stimulerende factoren zijn voor ouderbetrokkenheid. Geen van de gezinsvariabelen is significant. De opvoedingsdoelen gehoorzaamheid en autonomie geven wel een significant effect. Het streven naar het opvoedingsdoel gehoorzaamheid blijkt een belemmerende factor voor de overkoepelende ouderbetrokkenheid te zijn en het streven naar autonomie juist een stimulerende factor.

Vervolgens is de regressieanalyse uitgevoerd met als afhankelijke variabele ouderbetrokkenheid thuis. Een overzicht hiervan staat in tabel 5 in de appendix. Ook nu blijken het opleidingsniveau, de doeltreffendheid die men ervaart en de taalvaardigheid die men heeft stimulerende factoren te zijn voor ouderbetrokkenheid. Van de gezinsvariabelen blijkt het hebben van een midden of hoog inkomen wel een significant effect te hebben en is een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid thuis. Ook het aantal uren dat men werkt blijkt een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid thuis te zijn wel is het effect zeer klein ($B = 0,011$). Het nastreven van autonomie als opvoedingsdoel heeft een significant effect en is een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid thuis.

Daarna is de logistische regressieanalyse uitgevoerd met als afhankelijke variabele ouderparticipatie met lage kosten. Zie tabel 6 in de appendix voor een overzicht. Van de variabele die te maken hebben met kennis en vaardigheden blijkt alleen taalvaardigheid een significant effect te hebben. Taalvaardigheid is een stimulerende factor voor ouderparticipatie met lage kosten. Geen van de gezinsvariabelen geeft een significant resultaat. Van de opvoedingsdoelen geeft alleen autonomie een significant resultaat. Autonomie is dus een stimulerende factor voor ouderparticipatie met lage kosten.

De laatste dimensie waarvoor de logistische regressie is uitgevoerd is afhankelijke variabele ouderparticipatie met hoge kosten. Het hebben van een midden of hoog opleidingsniveau en de doeltreffendheid die men ervaart zijn stimulerende factoren voor ouderparticipatie met hoge kosten. Van de gezinsvariabele heeft alleen het aantal uren dat men werkt een significant effect op

ouderparticipatie met hoge kosten. Meer uren werken is een belemmerende factor voor ouderparticipatie met hoge kosten, al is het effect zeer klein ($B = -0,010$). Ook de opvoedingsdoelen gehoorzaamheid en autonomie hebben een significant effect. Het nastreven van gehoorzaamheid als opvoedingsdoel is een belemmerende factor voor ouderbetrokkenheid met hoge kosten en het nastreven van autonomie juist een stimulerende factor. Zie tabel 7 in de appendix voor een overzicht.

3. Kunnen deze stimulerende en belemmerende factoren de verschillen tussen etnische groepen en tussen vaders en moeders verklaren?

Indien gekeken wordt naar de overkoepelende ouderbetrokkenheid dan zijn de verschillen in ouderbetrokkenheid tussen respondenten van Marokkaanse herkomst en de referentiecategorie niet meer significant zodra gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid. Ook een correctie voor de opvoedingsdoelen zorgen ervoor dat de verschillen tussen respondenten van Marokkaanse herkomst en respondenten van Nederlandse herkomst niet meer significant verschillen. Beide factoren verklaren de verschillen tussen respondenten van Marokkaanse herkomst en autochtonen. Voor een overzicht van de regressieanalyse zie tabel 8 in de appendix. Voor respondenten van Turkse herkomst zorgen de stimulerende factoren opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid dat er een significant positief effect is ten opzichte van de referentiecategorie wat betekent dat een moeder van Turkse herkomst met dezelfde kennis en vaardigheden als een moeder van autochtone herkomst een hogere mate van de overkoepelende ouderbetrokkenheid toont. Deze positief significante effecten blijven bestaan ook indien de gezinsvariabelen en de opvoedingsdoelen in de regressieanalyse worden meegenomen, zie model 4 en 5 van tabel 8 hiervoor. Ondanks dat ook de opvoedingsdoelen significant zijn in model 5 van tabel 8 is het niet aannemelijk dat de opvoedingsdoelen deze positief significante verschillen veroorzaken aangezien de opvoedingsdoelen, wanneer zij alleen aan het regressiemodel worden toegevoegd zonder de kennis en vaardigheidsvariabelen (model 4 van tabel 4), geen significant effect hebben op de verschillen tussen ouders van Turkse herkomst ten opzichte van ouders van Nederlandse herkomst.

Voor de ouderbetrokkenheid thuis blijkt dat voor zowel Turkse als Marokkaanse respondenten er geen significante verschillen zijn in vergelijking tot autochtone respondenten zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid. De overige variabelen hebben hier verder geen invloed op. Zie tabel 9 in de appendix.

De chi-kwadraat toets had eerder al aangetoond dat er voor ouderparticipatie met lage kosten wat betreft tijd en energie die er in gestoken wordt er geen significante verschillen zijn tussen etnische groepen. Dit blijkt ook uit model 1 van de regressieanalyse, zie tabel 10 in de appendix. Wat opvallend is, is dat zodra er gecorrigeerd wordt voor taalvaardigheid er een significant positief verschil is tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van autochtone Nederlanders. Indien ook het opvoedingsdoel autonomie wordt meegenomen blijft het significant positieve verschil tussen respondenten van Marokkaanse herkomst en autochtone respondenten bestaan. Voor respondenten van Turkse herkomst is er dan geen significant verschil met de referentiecategorie.

Bij de afhankelijke variabele ouderparticipatie met hoge kosten wat betreft tijd en energie die er in gestoken moet worden blijkt dat de verschillen die Marokkaanse en Turkse respondenten hebben ten opzichte van autochtone respondenten niet meer significant zijn zodra er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau en doeltreffendheid. Taalvaardigheid is hier echter niet significant. Zie tabel 11 in de appendix. Ook het aantal uren dat de ouder werkt per week heeft een significant effect. Ook wanneer dit is meegenomen zijn er geen significante verschillen tussen Marokkaanse en Turkse respondenten ten opzichte van autochtone respondenten. Verder hebben ook de opvoedingsdoelen gehoorzaamheid en autonomie een significant effect en ook nu zijn er geen significante verschillen tussen respondenten van Marokkaanse en Turkse herkomst ten opzichte van de respondenten van Nederlandse herkomst.

Geen van de stimulerende en belemmerende factoren verklaren de verschillen in ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders, ook niet indien er naar de losse dimensies van ouderbetrokkenheid gekeken wordt. In alle gevallen bestaat er een significant verschil in ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders.

Conclusie en discussie

In deze thesis is onderzocht of er verschillen zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen ouders van Turkse of Marokkaanse herkomst ten opzichte van ouders van autochtone herkomst in Nederland, en tussen vaders en moeders en welke verklaringen er zijn voor deze verschillen.

Aangezien ouderbetrokkenheid een zeer breed begrip is en het in Nederlands onderzoek gebruikelijk is om een onderscheid te maken tussen ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie, zijn er in dit onderzoek verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid meegenomen. Deze dimensies zijn: ouderbetrokkenheid thuis, ouderparticipatie met lage kosten en ouderparticipatie met hoge kosten. Kosten betreft in dit geval de hoeveelheid tijd en energie die in de participatie gestoken moet worden. Daarnaast is er nog de overkoepelende dimensie van ouderbetrokkenheid waarin de hiervoor genoemde dimensies zijn samengenomen.

Etnische verschillen in ouderbetrokkenheid

Wanneer er gekeken wordt naar de overkoepelende variabele voor ouderbetrokkenheid, blijken er verschillen te zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen etnische groepen. Ouders van Turkse en Marokkaanse herkomst scoren lager in de mate van ouderbetrokkenheid ten opzichte van ouders van Nederlandse herkomst. Dit is in overeenstemming met de verwachtingen. Indien gekeken wordt naar de losse dimensies van ouderbetrokkenheid dan blijken deze verschillen er wel te zijn voor ouderbetrokkenheid thuis en ouderparticipatie met hoge kosten, maar niet voor ouderparticipatie met lage kosten. Dit is opvallend aangezien eerdere Nederlandse onderzoeken (Beks en Natris, 2008; Bronsveld, 2003; van Daal, Broenink, Kromontono en Tabibian, 2002; Smit en Driessen, 2002), zelfs wanneer ze spreken over ouderbetrokkenheid, vooral gaan over wat in dit onderzoek benoemd wordt als ouderparticipatie met lage kosten en dan tot de conclusie komen dat er etnische verschillen zijn in ouderbetrokkenheid. Een mogelijke verklaring voor deze discrepantie tussen de eerdere onderzoeken en dit onderzoek zou kunnen zijn dat dit onderzoek alleen ingaat op de ervaringen van ouders en de manier waarop de ouders naar hun eigen rol en naar de rol van de school kijken, terwijl de eerder genoemde onderzoeken (Bronsveld, 2003; Smit en Driessen, 2002) het perspectief van de school als uitgangspunt namen. Ouders zien zichzelf mogelijk eerder als betrokken dan dat de school de ouders als betrokken ziet. Ook is het mogelijk dat de vraagstelling in de NELLS-enquête: "Hoe vaak doet u de volgende dingen?" met als antwoordmogelijkheden: 1. nooit, 2. een enkele keer, 3. soms, 4. vaak, er voor zorgt dat ouders eerder aangeven soms of vaak betrokken te zijn. Het is door deze antwoordmogelijkheden niet duidelijk hoe vaak de ouder precies betrokken is. Dit is niet nadelig voor de interne validiteit van het onderzoek, maar zorgt er wel voor dat er bij het vergelijken van de resultaten met andere onderzoeken rekening gehouden moet worden met de gebruikte meetschaal. Een andere oorzaak voor de discrepantie tussen eerdere Nederlandse onderzoeken en dit onderzoek wat betreft het niet vinden van significante verschillen tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van respondenten van Nederlandse herkomst met betrekking tot ouderparticipatie met lage kosten kan zijn dat de dimensie die in dit onderzoek gebruikt is niet overeenkomt met de dimensie van ouderparticipatie die gebruikt is in andere onderzoeken.

Stimulerende en belemmerende factoren voor ouderbetrokkenheid

Uit dit onderzoek blijkt dat voor vrijwel alle dimensies van ouderbetrokkenheid de kennis en vaardigheidsvariabelen opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid geheel in overeenstemming met eerdere onderzoeken (Boethel, 2003; Driessen en Smit, 2002; Hoover-Dempsey e.a., 2005; Kim, 2002), stimulerende factoren voor ouderbetrokkenheid zijn. De gezinsfactoren blijken geen goede verklarende factoren voor ouderbetrokkenheid te zijn. Het aantal kinderen in het gezin, en of het een één- of tweeoudergezin betreft, is voor geen van de dimensies van ouderbetrokkenheid van significante invloed. De hypothese voor deze twee variabelen zijn gevormd op basis van Amerikaanse onderzoeken (Boethel, 2003; Hoover-Dempsey e.a., 2005; Walker e.a., 2005). Een mogelijke verklaring voor de discrepantie tussen deze eerdere onderzoeken en dit onderzoek is het verschil tussen de Amerikaanse context en de Nederlandse context. Daar waar in de Amerikaanse onderzoeken eenoudergezinnen veel voorkomen is dat niet het geval bij Nederlanders van Turkse en Marokkaanse herkomst. Verder was de hypothese op basis van het onderzoek van Vogels (2002) dat hoe meer uren de ouder werkt, hoe minder de mate van betrokkenheid is. Dit blijkt wel te kloppen voor de dimensie ouderparticipatie met hoge kosten, echter voor ouderbetrokkenheid thuis blijkt dat het aantal uren dat men werkt juist een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid is. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat dit zeer sterk samenhangt met het inkomen, wat ook een stimulerende factor voor ouderbetrokkenheid thuis is. Immers hoe meer uren men werkt hoe hoger het inkomen is. Voor geen van de andere dimensies was het inkomen een significante factor. Uit de theorie was al naar voren gekomen dat er zeer verschillend gedacht werd over de invloed van de sociaal-economische status, waar inkomen een onderdeel van is, op ouderbetrokkenheid. Sui-Chu en Willms (1996) gaven aan dat de mate waarin SES een rol speelt voor ouderbetrokkenheid verschilt voor verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid. Dit is in overeenstemming met de uitkomsten van dit onderzoek.

Wat betreft de opvoedingsdoelen blijkt dat voor alle dimensies van ouderbetrokkenheid het nastreven van het opvoedingsdoel autonomie een stimulerende factor en voor de overkoepelende ouderbetrokkenheid en voor ouderparticipatie met hoge kosten wat betreft tijd en energie die er in gestoken moet worden is de gehoorzaamheid een belemmerende factor wat in overeenstemming is met de eerder gedane onderzoeken.

Verklaringen voor etnische verschillen in ouderbetrokkenheid

De belangrijkste verklaringen voor de verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van respondenten van autochtone herkomst zijn te vinden in de kennis en vaardigheden van de respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst. Indien er voor opleidingsniveau, doeltreffendheid en taalvaardigheid gecorrigeerd wordt, zijn er voor respondenten van Marokkaanse herkomst in vergelijking tot respondenten van Nederlandse herkomst geen significante verschillen meer in de overkoepelende ouderbetrokkenheid. Voor respondenten van Turkse herkomst geldt dat zij zelfs significant vaker een hoge mate van ouderbetrokkenheid hebben dan autochtone respondenten met hetzelfde

opleidingsniveau en dezelfde mate van doeltreffendheid en taalvaardigheid. Het opleidingsniveau, de doeltreffendheid en de taalvaardigheid zorgen er ook voor dat respondenten van zowel Turkse als Marokkaanse herkomst niet meer significant verschillen van autochtone Nederlanders wat betreft de ouderbetrokkenheid thuis. Voor ouderparticipatie met lage kosten waren er al geen verschillen tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van respondenten van Nederlandse herkomst en zodra er gecorrigeerd wordt voor de taalvaardigheid blijkt dat beide groepen zelfs significant vaker dan autochtone Nederlanders een hoge mate van ouderparticipatie met lage kosten hebben. Voor ouderparticipatie met hoge kosten wat betreft tijd en energie die er in gestoken moet worden geldt dat er geen significante verschillen meer zijn tussen respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van autochtone Nederlanders zodra er gecorrigeerd wordt voor het opleidingsniveau en de doeltreffendheid die men ervaart.

Aangezien de steekproef quasi-random getrokken is, zijn de uitkomsten van dit onderzoek te generaliseren naar de gehele populatie, alle Nederlanders van Turkse en Marokkaanse herkomsten autochtonen met kinderen in de basisschoolleeftijd. De aanbevelingen op basis van dit onderzoek zijn om de kennis en vaardigheden van Nederlanders van Turkse en Marokkaanse herkomst te verbeteren.

Uiteraard is er een grote investering nodig om het opleidingsniveau omhoog te krijgen en is dat misschien ondoenlijk, investeren in de taalvaardigheid van allochtonen van Turkse en Marokkaanse herkomst is wenselijk. Dit zal een positieve invloed hebben op de ouderbetrokkenheid van deze groepen. Aangezien ouderbetrokkenheid een positieve invloed heeft op de schoolprestaties van de kinderen (Jeynes, 2003; Keith e.a., 1998; Smit e.a., 2007), zal dit positief bijdragen aan het opleidingsniveau van de volgende generatie.

Verschillen tussen vaders en moeders in ouderbetrokkenheid

Uit dit onderzoek blijkt dat vaders in vergelijking tot moeders significant minder betrokken zijn bij de scholing van hun kinderen. Het verschil tussen vaders en moeders in de mate van ouderbetrokkenheid kan niet worden verklaard op basis van de variabelen die in dit onderzoek zijn meegenomen. De verklaringen voor deze verschillen zaten volgens Vogels (2002) en Pels e.a. (2009) vooral in de traditionele taakverdeling die mannen en vrouwen hebben in de verzorging en opvoeding van de kinderen waarbij de vrouw vaker voor de kinderen zorgt en de man vaker de kostwinnaar van het gezin is. De verwachting was dan ook dat, zodra er gecorrigeerd wordt voor het aantal uren dat men per week werkt, de verschillen tussen mannen en vrouwen niet meer significant zouden zijn. Uit dit onderzoek blijkt dat dit niet het geval is. Om de verschillen tussen mannen en vrouwen in de mate van ouderbetrokkenheid te verklaren is daarom verder onderzoek nodig, waarbij andere verklarende factoren worden meegenomen.

Verschillen tussen eerste- en tweedegeneratieallochtonen.

Het was helaas niet mogelijk om in dit onderzoek de verschillen tussen eerste- en tweedegeneratieallochtonen mee te nemen. De uitkomsten van een dergelijk onderzoek zijn zeer

interessant aangezien uit dit onderzoek naar voren komt dat de verschillen in ouderbetrokkenheid weg te verklaren zijn doordat de kennis en vaardigheden van respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst lager liggen dan die van autochtone Nederlanders. De tweedegeneratieallochtonen hebben in vergelijking tot de eerste generatie een veel kleinere achterstand in taalvaardigheid en opleidingsniveau (Heath e.a., 2008). Het is daardoor goed mogelijk dat er geen significante verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid zijn tussen tweedegeneratieallochtonen en autochtone Nederlanders.

Conclusie

Uit dit onderzoek blijkt dat er verschillen zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen ouders van Turkse of Marokkaanse herkomst ten opzichte van ouders van Nederlandse herkomst. Ook blijken er verschillen te zijn in de mate van ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders. Echter wanneer er gekeken wordt naar verschillende dimensies van ouderbetrokkenheid, dan blijken deze verschillen er niet te zijn voor de dimensie ouderparticipatie met lage kosten wat betreft tijd en energie die er in gestoken moet worden.

Met name het lagere niveau van kennis en vaardigheden van respondenten van Turkse en Marokkaanse herkomst ten opzichte van respondenten van Nederlandse herkomst, verklaart de verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid. Wanneer er gecorrigeerd wordt voor opleidingsniveau, taalvaardigheid en doeltreffendheid dan blijkt dat de verschillen in ouderbetrokkenheid niet meer significant zijn voor de dimensies ouderbetrokkenheid thuis, ouderparticipatie met hoge kosten en voor Marokkanen ook de overkoepelende dimensie van ouderbetrokkenheid. Voor ouderparticipatie met lage kosten en voor Turkse Nederlanders ook de overkoepelende ouderbetrokkenheid zorgen deze correcties zelfs voor een positief verschil in de mate van ouderbetrokkenheid ten opzichte van autochtone Nederlanders.

De belangrijkste aanbeveling op basis van dit onderzoek is om de kennis en vaardigheden van Nederlanders van Turkse en Marokkaanse herkomst te vergroten. Dit zal er voor zorgen dat de verschillen in ouderbetrokkenheid verminderen en indien de kennis en vaardigheden van Nederlanders van Turkse en Marokkaanse herkomst op hetzelfde niveau is als die van autochtone Nederlanders zullen de verschillen in ouderbetrokkenheid verdwenen zijn. Voor een aantal dimensies van ouderbetrokkenheid zal dit zelfs zorgen voor een voorsprong van de Turkse en Marokkaanse Nederlanders in ouderbetrokkenheid ten opzichte van autochtone Nederlanders.

Geen van de in dit onderzoek opgenomen stimulerende en belemmerende factoren blijken de verschillen in de mate van ouderbetrokkenheid tussen vaders en moeders te kunnen verklaren. Verder onderzoek is nodig om dit te kunnen verklaren.

Referenties

- Bandura, A. (1982). Self-Efficacy Mechanism in Human Agency. *American Psychologist* , Vol. 37 (No. 2), 122-147.
- Beemer, J. (2002). *Ouders in de school: Een onderzoek naar de participatie van Nederlandse en Turkse ouders op basisscholen in Tilburg*. Wetenschapswinkel Universiteit van Tilburg.
- Beks, A., & de Natris, D. (2008). Positieve effecten van Allochtone ouders over de drempel. *JSW* , Vol. 92 (No. 5), 18-21.
- Boethel, M. (2003). *Diversity: School, Family & Community Connections Annual Synthesis 2003*. Austin, Texas: National Center for Family and Community Connections with Schools SEDL.
- Bronsveld, C. (2008). *Ouders in de Brugklas: Een methodiek beschrijving van een project dat tot doel heeft het betrekken van ouders bij het bevorderen van de schoolloopbaan en het tegengaan van radicaliseringsprocessen*. Rotterdam: Dienst Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
- Daal van, H., Broenink, N., Kromontono, E., & Tabibian, N. (2002). *Bevordering van ouderbetrokkenheid en ouderparticipatie op basisscholen: Een quick scan van behoeften en perspectieven voor de provincie Zuid-Holland en de provinciale steunfunctie-organisaties*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Desforges, C., & Abouchar, A. (2003). *The Impact of Parental Involvement, Parental Support and Family Education on Pupil Achievements and Adjustment: A Literature Review*. London: Department for Education and Skills.
- Distelbrink, M., & Loozen, S. (2005). *Jonge Turken en Marokkanen over gezin en taakverdeling*. Voorburg/Heerlen: CBS.
- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P. (2002). Parental Involvement and Educational Achievement. *Brittisch Educational Research Journal* , Vol. 31 (No. 4), 509-532.
- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P. (2005). Parental Involvement and Educational Achievement. *Brittisch Educational Research Journal* . , Vol. 31 (No. 4), 509-532.
- Dronkers, J., & Graaf, d. P. (1995). Ouders en het onderwijs van hun kinderen. In J. Dronkers, & W. Ultee (Red.), *Verschuivende ongelijkheid in Nederland: sociale gelaagdheid en mobiliteit* (pp. 46-66). Assen: Van Gorcum.
- Fan, X., & Chen, M. (2001). Parental involment and Students Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Pschyology Review* , Vol. 13 (No. 1), 1-22.
- Galen van, R., & Vos de, A. (2011). Sociaaleconomische positie van ouders en kinderen naar herkomst. *Bevolkingstrends: Statistisch kwartaalblad over de demografie van Nederland, Jaargang 59 - 3e kwartaal 2011* , pp. 23-27.
- Heath, A., Ronthon, C., & Kilpi, E. (2008). The Second Generation in Western Europe: Education, Unemployment, and Occupational Attainment. *Annual Review of Sociology* , Vol. 34 (No. 1), 211-235.
- Hoover-Dempsey, K., Walker, J., & Sandler, H. (2005). Parents' Motivations for Involvement in Their Children's Education. *School-Family Partnerships for Children's Succes* , 40-56.
- Jeynes, W. (2003). A Meta-Analysis: The Effects of Parental Involvement on Minority Children's Academic Achievement. *Education and Urban Society* , Vol. 35 (No. 2), 202-218.

- Kalmijn, M., Kraaykamp, G., Monden, C., & Graaf, d. . (2010). The NETHERLANDS Longitudinal Lifecourse Study (NELLS Wave 1). Dataset. Tilburg University & Radboud University Nijmegen.
- Keith, T., Keith, P., Quirk, K., Sperduto, J., Santillo, S., & Killings, S. (1998). Longitudinal Effects of Parental Involvement on High School Grades: Similarities and Differences Across Gender and Ethnic Groups. *Journal of School Psychology* , Vol. 36 (No. 3), 335-363.
- Kim, E. (2002). The Relationship Between Parental Involvement and Children's Educational Achievement in the Korean Immigrant Family. *Journal of Comparative Family Studies* , 531-540.
- Kleijwegt, M. (2009). *Onzichtbare ouders: De buurt van Mohammed B.* Pandora Pockets van Amstel Uitgevers BV.
- Lucassen, L., & Lucassen, J. (2012). *Winaars en Verliezers: Een nuchtere balans van 500 jaar immigratie* . Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker.
- Menheere, A., & Hooge, E. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs: Een literatuurstudie naar de betekenis van Ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen.* Hogeschool van Amsterdam : Kenniscentrum Onderwijs en Opvoeding.
- Pels, T., Distelbrink, M., Postma, L., & Geense, M. (2009). *Opvoeding in de migratiecontext: Review van onderzoek naar de opvoeding in gezinnen van nieuwe Nederlanders* . Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.
- Rijksoverheid. (2013). *Rijksoverheid.nl*. Opgeroepen op 20 mei , 2013, van <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/overheidsfinancien/vraag-en-antwoord/wat-is-het-bruto-modaal-inkomen.html>
- Smit, F., & Driessen, G. (2002). *Allochtone ouders en de pedagogische functie van de basisschool.* Nijmegen: ITS.
- Smit, F., Driessen, G., & Doesborgh, J. (2005). *Opvattingen van allochtone ouders over onderwijs, tussen wens en realiteit: Een inventarisatie van de verwachtingen en wensen van ouders ten aanzien van de basisschool en educatieve activiteiten in Rotterdam* . Nijmegen: ITS.
- Smit, F., Driessen, G., Sluiter, R., & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit: Ouderbetrokkenheid en -participatie op scholen met veel en weinig achterstandsleerlingen.* Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen.
- Sui-Chu, E., & Willms, J. (1996). Effects of Parental Involvement on Eighth-Grade Achievement. *Sociology of Education* , Vol. 69 (No. 2) , 126-141.
- Vogels, R. (2002). *Ouders bij de les: Betrokkenheid van ouders bij de school van hun kind.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Walker, J., Wilkins, A., Dallaire, J., Sandler, H., & Hoover-Dempsey, K. (2005). Parental Involvement: Model Revision through Scale Development. *The Elementary School Journal* , Vol. 106 (No. 2), 85-104.

Appendix

Tabel 4: Ouderbetrokkenheid overkoepelend

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,728	,090	,000	2,071	-2,068	,473	,000	,126	,926	,219	,000	2,524	-,400	,533	,453	,670
Etniciteit																
Marokkaans	-,365	,130	,005	,694	,156	,154	,310	1,169	-,242	,144	,093	,785	-,200	,138	,148	,819
Turks	-,212	,129	,099	,809	,353	,159	,027	1,423	-,129	,136	,341	,879	-,105	,134	,435	,901
Nederlands*																
Geslacht																
Vaders	-1,423	,109	,000	,241	-1,568	,115	,000	,208	-1,144	,136	,000	,237	-1,428	,110	,000	,240
Moeders*																
Kennis en vaardigheden																
Opl. laagst*																
Opl. laag					,302	,215	,159	1,353								
Opl. midden					,701	,218	,001	2,016								
Opl. hoog					,993	,233	,000	2,698								
Doeltreffendheid					,321	,990	,001	1,379								
Taalvaardigheid					,233	,088	,008	1,263								
Gezinsvariabelen																
1-Oudergezin									-,270	,170	,112	,763				
2-Oudergezin*																
Aantal kinderen									-,075	,056	,181	,927				
Uren werk p.w.									-,001	,004	,797	,999				
Inkomen laagst*																
Inkomen laag									-,108	,156	,488	,898				
Inkomen midden									,010	,155	,949	1,010				
Inkomen hoog									,248	,203	,221	1,282				
Opvoedingsdoelen																
Gehoorzaamheid													-,454	,146	,002	,635
Autonomie													,700	,144	,000	2,014
Model coefficients																
	Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,	
Model	193,525	3	,000		268,845	8	,000		217,996	5	,000		24,471	2	,000	
Step	183,941	1	,000		75,320	5	,000									
Model summary																
Nagelkerke R ²	,151				,206								,169			
Cox & Snell R ²	,114				,154								,127			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 5: Ouderbetrokkenheid thuis

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	2,531	,143	,000	12,567	-1,321	,563	,019	,267	2,138	,287	,000	8,486	1,044	,680	,125	2,840
Etniciteit																
Marokkaans	-,830	,168	,000	,436	-,149	,204	,467	,862	-,551	,186	,000	,576	-,751	,178	,000	,472
Turks	-,719	,167	,000	,487	,022	,211	,917	1,022	-,475	,178	,008	,622	-,681	,173	,000	,506
Nederlands*																
Geslacht																
Vaders	-,915	,140	,000	,401	-1,101	,149	,000	,332	-1,250	,176	,000	,287	-,900	,140	,000	,406
Moeders*																
Kennis en vaardigheden																
Opl. laagst*																
Opl. laag					,603	,236	,011	1,828								
Opl. midden					,714	,244	,003	2,042								
Opl. hoog					,891	,272	,001	2,438								
Doeltreffendheid					,533	,124	,000	1,704								
Taalvaardigheid					,318	,100	,002	1,374								
Gezinsvariabelen																
1-Oudergezin									-,296	,208	,154	,744				
2-Oudergezin*																
Aantal kinderen									-,037	,071	,604	,964				
Uren werk p.w.									,011	,005	,016	1,011				
Inkomen laagst*																
Inkomen laag									,135	,187	,471	1,145				
Inkomen midden									,423	,203	,038	1,526				
Inkomen hoog									,682	,298	,022	1,977				
Opvoedingsdoelen																
Gehoorzaamheid													-,194	,184	,291	,824
Autonomie													,534	,172	,002	1,705
Model coefficients																
	Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,	
Model	76,752	3	,000		147,260	8	,000		99,739	3	,000		87,474	5	,000	
Step	44,369	1	,000		7,507	5	,000		22,987	6	,001		1,722	2	,005	
Model summary																
Nagelkerke R ²	,079				,148				,101				,089			
Cox & Snell R ²	,047				,088				,060				,053			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 6: Ouderbetrokkenheid lage kosten

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,634	,087	,000	1,886	-1,675	,449	,000	,187	-1,931	,557	,001	,145	-1,810	,522	,001	,164
Etniciteit																
Marokkaans	,089	,126	,482	1,093	,524	,150	,000	1,688	,070	,147	,634	1,072	,068	,135	,615	1,070
Turks	-,730	,124	,557	,930	,403	,153	,008	1,496	-,107	,135	,432	,899	-,117	,129	,367	,890
Nederlands*																
Geslacht																
Vaders	-,807	,104	,000	,446	-,868	,107	,000	,420	-,887	,132	,000	,412	,779	,104	,000	,459
Moeders*																
Kennis en vaardigheden																
Opl. laagst*																
Opl. laag					,194	,203	,339	1,214								
Opl. midden					,206	,206	,319	1,228								
Opl. hoog					,311	,220	,156	1,365								
Doeltreffendheid					,154	,094	,102	1,166								
Taalvaardigheid					,323	,084	,000	1,382								
Gezinsvariabelen																
1-Oudergezin									-,128	,168	,444	,880				
2-Oudergezin*																
Aantal kinderen									,042	,055	,443	1,043				
Uren werk p.w.									,005	,004	,169	1,005				
Inkomen laagst*																
Inkomen laag									-,010	,154	,949	,990				
Inkomen midden									-,097	,154	,530	,908				
Inkomen hoog									-,024	,200	,906	,977				
Opvoedingsdoelen																
Gehoorzaamheid													,178	,138	,197	1,195
Autonomie													,387	,135	,004	1,473
Model coefficients																
	Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,	
Model	64,612	3	,000		99,486	8	,000		91,767	11	,000		88,283	5	,000	
Step	61,688	1	,000		34,874	5	,000		253,368	8	,000		23,670	2	,000	
Model summary																
Nagelkerke R ²	,053				,081				,075				,072			
Cox & Snell R ²	,039				,060				,056				,054			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 7: Ouderbetrokkenheid hoge kosten

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,631	,088	,000	1,879	-,811	,452	,073		,444	,918	,216		,000	2,505		,082
Etniciteit																
Marokkaans	-,398	,128	,002	,672	-,149	,149	,316		,862	-,373	,142		,009	,689		-,160
Turks	,239	,127	,059	,787	,027	,154	,862		1,027	-,216	,134		,106	,805		-,072
Nederlands*																
Geslacht																
Vaders	-1,202	,107	,000	,301	-1,271	,110	,000		,280	-1,033	,132		,000	,356		-1,222
Moeders*																
Kennis en vaardigheden																
Opl. laagst*																
Opl. laag					,118	,208	,570	1,125								
Opl. midden					,432	,211	,040	1,541								
Opl. hoog					,644	,255	,004	1,905								
Doeltreffendheid					,261	,096	,006	1,298								
Taalvaardigheid					,048	,085	,572	1,049								
Gezinsvariabelen																
1-Oudergezin									-,186	,168	,266	,830				
2-Oudergezin*																
Aantal kinderen									-,096	,056	,086	,909				
Uren werk p.w.									-,010	,004	,004	,990				
Inkomen laagst*																
Inkomen laag									,117	,154	,449	1,124				
Inkomen midden									,209	,154	,174	1,232				
Inkomen hoog									,332	,200	,000	2,505				
Opvoedingsdoelen																
Gehoorzaamheid													-,712	,146	,000	,491
Autonomie													,819	,144	,000	2,268
Model coefficients																
	Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,	
Model	144,823	3	,000		176,847	8	,000		158,989	3	,000		181,284	5	,000	
Step	133,397	1	,000		32,024	5	,000		14,167	6	,028		36,456	2	,000	
Model summary																
Nagelkerke R ²	,155				,139				,126				,142			
Cox & Snell R ²	,086				,104				,094				,107			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 8: Ouderbetrokkenheid overkoepelend

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4				Model 5			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,138	,073	,058	1,148	,728	,090	,000	2,071	-2,068	,473	,000	,126	-2,047	,522	,000	,129	-2,670	,718	,000	,069
Etniciteit																				
Marokkaans	-,311	,122	,011	,733	-,365	,130	,005	,694	,156	,154	,310	1,169	,131	,160	,413	1,140	,210	,166	,206	1,234
Turks	-,309	,121	,011	,734	-,212	,129	,099	,809	,353	,159	,027	1,423	,364	,162	,025	1,439	,402	,166	,016	1,495
Nederlands*																				
Geslacht																				
Vaders					-1,423	,109	,000	,241	-1,568	,115	,000	,208	-1,384	,140	,000	,251	-1,381	,141	,000	,251
Moeders*																				
Kennis en vaardigheden																				
Opl. laagst*																				
Opl. laag									,302	,215	,159	1,353	,332	,217	,126	1,394	,324	,218	,137	1,383
Opl. midden									,701	,218	,001	2,016	,749	,223	,001	2,115	,714	,224	,001	2,042
Opl. hoog									,993	,233	,000	2,698	1,062	,239	,000	2,891	,962	,242	,000	2,617
Doeltreffendheid									,321	,990	,001	1,379	,334	,101	,001	1,397	,323	,101	,001	1,382
Taalvaardigheid									,233	,088	,008	1,263	,285	,091	,002	1,330	,276	,091	,002	1,318
Gezinsvariabelen																				
1-Oudergezin													-,258	,176	,143	,773	-,277	,177	,118	,758
2-Oudergezin*																				
Aantal kinderen													-,020	,059	,730	,980	-,022	,059	,708	,978
Uren werk p.w.													-,009	,004	,017	,991	-,009	,004	,022	,991
Inkomen laagst*																				
Inkomen laag													-,065	,161	,684	,937	-,075	,162	,643	,928
Inkomen midden													-,171	,161	,290	,843	-,202	,163	,215	,817
Inkomen hoog													-,068	,214	,751	,934	-,104	,215	,629	,901
Opvoedingsdoelen																				
Gehoorzaamheid																	-,320	,154	,038	,726
Autonomie																	,488	,151	,001	1,629
Model coefficients																				
	Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,	
Model	9,584	2	,008		193,525	3	,000		268,845	8	,000		277,943	14	,000		288,642	16	,000	
Step	9,584	2	,008		183,941	1	,000		75,320	5	,000		9,097	6	,168		1,699	2	,005	
Model summary																				
Nagelkerke R ²	,008				,151				,206				,212				,219			
Cox & Snell R ²	,006				,114				,154				,159				,165			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 9: Ouderbetrokkenheid thuis

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4				Model 5			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	2,076	,116	,000	7,976	2,531	,143	,000	12,567	-1,321	,563	,019	,267	-1,424	,632	,024	,241	-2,178	,915	,017	,113
Etniciteit																				
Marokkaans	-,797	,166	,000	,451	-,830	,168	,000	,436	-,149	,204	,467	,862	-,102	,214	,633	,903	-,091	,220	,681	,913
Turks	-,780	,165	,000	,458	-,719	,167	,000	,487	,022	,211	,917	1,022	,890	,215	,679	1,093	,080	,219	,713	1,084
Nederlands*																				
Geslacht																				
Vaders					-,915	,140	,000	,401	-1,101	,149	,000	,332	-1,194	,184	,000	,303	-1,180	,184	,000	,307
Moeders*																				
Kennis en vaardigheden																				
Opl. laagst*																				
Opl. laag									,603	,236	,011	1,828	,612	,239	,010	1,844	,594	,240	,013	1,812
Opl. midden									,714	,244	,003	2,042	,668	,250	,008	1,950	,642	,250	,010	1,901
Opl. hoog									,891	,272	,001	2,438	,801	,280	,004	2,227	,749	,283	,008	2,115
Doeltreffendheid									,533	,124	,000	1,704	,493	,127	,000	1,636	,480	,128	,000	1,616
Taalvaardigheid									,318	,100	,002	1,374	,311	,102	,002	1,365	,304	,103	,003	1,355
Gezinsvariabelen																				
1-Oudergezin													-,249	,218	,254	,780	-,254	,219	,245	,776
2-Oudergezin*																				
Aantal kinderen													,029	,074	,695	1,029	,030	,074	,689	1,030
Uren werk p.w.													,002	,005	,683	1,002	,002	,005	,662	1,002
Inkomen laagst*																				
Inkomen laag													,172	,194	,376	1,188	,172	,195	,378	1,188
Inkomen midden													,271	,213	,203	1,312	,258	,214	,227	1,295
Inkomen hoog													,495	,314	,114	1,640	,467	,315	,137	1,596
Opvoedingsdoelen																				
Gehoorzaamheid																	-,087	,195	,656	,917
Autonomie																	,284	,183	,120	1,328
Model coefficients																				
	Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,	
Model	9,584	2	,008		193,525	3	,000		268,845	8	,000		277,943	14	,000		288,642	16	,000	
Step	9,584	2	,008		183,941	1	,000		75,320	5	,000		9,097	6	,168		1,699	2	,005	
Model summary																				
Nagelkerke R ²	,008				,151				,206				,212				,219			
Cox & Snell R ²	,006				,114				,154				,159				,165			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 10: Ouderbetrokkenheid lage kosten

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4				Model 5			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,294	,074	,000	1,342	,634	,087	,000	1,886	-1,676	,449	,000	,187	-1,891	,497	,000	,151	-3,876	,695	,000	,021
Etniciteit																				
Marokkaans	,094	,124	,450	1,098	,089	,126	,482	1,093	,524	,150	,000	1,688	,455	,156	,004	1,575	,376	,162	,020	1,456
Turks	-,141	,121	,245	,868	-,730	,124	,557	,930	,403	,153	,008	1,496	,383	,155	,014	1,467	,291	,159	,067	1,338
Nederlands*																				
Geslacht																				
Vaders					-,807	,104	,000	,446	-,868	,107	,000	,420	-,849	,134	,000	,428	-,824	,135	,000	,439
Moeders*																				
Kennis en vaardigheden																				
Opl. laagst*																				
Opl. laag									,194	,203	,339	1,214	,233	,205	,256	1,262	,173	,206	,402	1,189
Opl. midden									,206	,206	,319	1,228	,277	,211	,189	1,319	,223	,212	,292	1,250
Opl. hoog									,311	,220	,156	1,365	,393	,226	,082	1,481	,369	,229	,107	1,447
Doeltreffendheid									,154	,094	,102	1,166	,147	,096	,125	1,158	,120	,097	,216	1,127
Taalvaardigheid									,323	,084	,000	1,382	,348	,086	,000	1,416	,334	,087	,000	1,396
Gezinsvariabelen																				
1-Oudergezin													-,148	,170	,384	,862	-,155	,171	,366	,857
2-Oudergezin*																				
Aantal kinderen													,083	,056	,138	1,087	,078	,057	,167	1,081
Uren werk p.w.													-,001	,004	,889	,999	,000	,004	,934	1,000
Inkomen laagst*																				
Inkomen laag													-,014	,155	,927	,986	,011	,156	,943	1,011
Inkomen midden													-,182	,156	,242	,833	-,185	,157	,239	,831
Inkomen hoog													-,146	,206	,477	,864	-,159	,207	,442	,853
Opvoedingsdoelen																				
Gehoorzaamheid																	,232	,145	,109	1,261
Autonomie																	,277	,141	,049	1,320
Model coefficients																				
	Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,		Chi ²	df	Sig,	
Model	2,944	2	,229		64,612	3	,000		99,486	8	,000		104,576	14	,000		122,349	16	,000	
Step	2,944	2	,229		61,688	1	,000		34,874	5	,000		5,090	6	,532		17,773	2	,000	
Model summary																				
Nagelkerke R ²	,002				,053				,081				,085				,099			
Cox & Snell R ²	,002				,039				,060				,063				,073			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Tabel 11: Ouderbetrokkenheid hoge kosten

	Model 1				Model 2				Model 3				Model 4				Model 5			
	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)	B	S.E.	Sig	Exp (B)
Constant	,133	,073	,690	1,142	,631	,088	,000	1,879	-,811	,452	,073	,444	-,923	,502	,066	,397	-,1138	,697	,102	,320
Etniciteit																				
Marokkaans	-,354	,123	,004	,702	-,398	,128	,002	,672	-,149	,149	,316	,862	-,179	,155	,250	,836	-,017	,162	,917	,983
Turks	-,323	,121	,008	,724	,239	,127	,059	,787	,027	,154	,862	1,027	,051	,156	,743	1,053	,151	,162	,350	1,163
Nederlands*																				
Geslacht																				
Vaders					-1,202	,107	,000	,301	-1,271	,110	,000	,280	-,979	,135	,000	,376	-,985	,136	,000	,373
Moeders*																				
Kennis en vaardigheden																				
Opl. laagst*																				
Opl. laag									,118	,208	,570	1,125	,136	,211	,520	1,145	,151	,213	,478	1,163
Opl. midden									,432	,211	,040	1,541	,462	,217	,033	1,588	,429	,218	,049	1,536
Opl. hoog									,644	,225	,004	1,905	,724	,232	,002	2,063	,574	,235	,015	1,775
Doeltreffendheid									,261	,096	,006	1,298	,308	,980	,002	2,063	,301	,099	,002	1,351
Taalvaardigheid									,048	,085	,572	1,049	,115	,088	,190	1,122	,106	,089	,232	1,112
Gezinsvariabelen																				
1-Oudergezin													-,144	,171	,401	,866	-,167	,173	,335	,846
2-Oudergezin*																				
Aantal kinderen													-,067	,057	,243	,936	-,066	,058	,249	,936
Uren werk p.w.													-,016	,004	,000	,984	-,016	,004	,000	,984
Inkomen laagst*																				
Inkomen laag													,161	,156	,303	1,175	,136	,158	,388	1,146
Inkomen midden													,102	,157	,516	1,107	,058	,159	,716	1,060
Inkomen hoog													,109	,208	,601	1,115	,058	,209	,780	1,060
Opvoedingsdoelen																				
Gehoorzaamheid																	-,624	,153	,000	,536
Autonomie																	,692	,149	,000	1,998
Model coefficients																				
	Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,		Chi²	df	Sig,	
Model	11,426	2	,003		144,823	3	,000		176,847	8	,000		197,509	14	,000		221,706	16	,000	
Step	11,426	2	,003		133,397	1	,000		32,024	5	,000		2,662	6	,002		24,197	2	,000	
Model summary																				
Nagelkerke R ²	,009				,155				,139				,154				,172			
Cox & Snell R ²	,007				,086				,104				,116				,129			

N= 1605

*= Referentiecategorie

Vragen uit het NELLS onderzoek

Afhankelijke variabele

Ouderbetrokkenheid

E16. Hoe vaak doet u de volgende dingen?

- a. praten met uw kind over hoe het gaat op school
 - b. naar een ouderavond gaan van de school van uw kind
 - c. praten met leerkrachten of mentorleraar van uw kind
 - d. helpen met een activiteit op school of met bestuur van de school
1. nooit
 2. een enkele keer
 3. soms
 4. vaak

Onafhankelijke variabelen

Opleidingsniveau

A23a. Welke van de volgende opleidingen heeft u gevolgd? Als u in het buitenland onderwijs heeft gevolgd, neem dan het Nederlandse niveau dat er het meest op lijkt.

2. lagere school
3. lbo, vmbo-kb/bbl
4. mavo, vmbo-tl
5. havo
6. vwo/gymnasium
7. mbo-kort (kmbo), primair leerlingwezen, bol/bbl niveau 1 of 2
8. mbo-tussen/lang (mbo), secundair/tertiar leerlingwezen, bol/bbl niveau 3 of 4
9. hbo
10. universiteit (bachelor)
11. universiteit (master, doctoraal)
12. promotietraject
13. buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, lager onderwijs
14. buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, middelbaar onderwijs
15. buitenlandse opleiding, niet goed in te delen, hoger onderwijs
16. geen opleiding

Doeltreffendheid

H4. Kunt u van elk van de volgende uitspraken aangeven of deze wel of niet op u van toepassing zijn?

- a. ik heb weinig controle over de dingen die mij overkomen.
 - b. sommige van mijn problemen kan ik met geen mogelijkheid oplossen.
 - c. er is weinig dat ik kan doen om belangrijke dingen in mijn leven te veranderen.
 - d. ik voel mij vaak hulpeloos bij het omgaan met de problemen van het leven.
 - e. soms voel ik dat ik een speelbal van het leven ben.
1. zeer op u van toepassing
 2. op u van toepassing
 3. niet op u van toepassing
 4. helemaal niet op u van toepassing

Taalvaardigheid

G8. Hoe goed kunt u...

- a. iemand begrijpen die Nederlands spreekt
 - b. zelf Nederlands spreken
 - c. iets in de Nederlandse taal lezen
 - d. iets in het Nederlands schrijven
1. erg goed
 2. goed
 3. redelijk

4. beetje
5. niet

eenoudergezin

B1. Heeft u op dit moment een partner? Hieronder verstaan we iemand met wie u ten minste 3 maanden of langer een relatie heeft, u hoeft daar niet mee samen te wonen.

1. ja
2. nee

B8. Woont u samen met uw partner?

1. ja
2. nee

Inkomen

A61. Wat is het netto inkomen per maand van u en uw partner (indien van toepassing) samen? Het gaat hier om een partner waarmee u samenwoont of getrouwd bent. Ik laat u het scherm zien en u kunt dan zelf het vakje aanklikken.

1. Minder dan €150 per maand
2. €150 - €299 per maand
3. €300 - €499 per maand
4. €500 - €999 per maand
5. €1000 - €1499 per maand
6. €1500 - €1999 per maand
7. €2000 - €2499 per maand
8. €2500 - €2999 per maand
9. €3000 - €3499 per maand
10. €3500 - €3999 per maand
11. €4000 - €4499 per maand
12. €4500 - €4999 per maand
13. €5000 - €5499 per maand
14. €5500 - €5999 per maand
15. €6000 - €6999 per maand
16. €7000 of meer per maand
17. weet niet, wil niet zeggen

Opvoedingsdoelen

H5. We noemen u nu een aantal eigenschappen van kinderen. Kunt u van elk van deze eigenschappen aangeven hoe belangrijk u deze vindt voor een kind dat 12-15 jaar oud is? Graag ook beantwoorden als u geen kinderen heeft. Hoe belangrijk vindt u het dat een kind....

- a. verantwoordelijkheidsgevoel heeft
 - b. rekening houdt met anderen
 - c. zelfstandig kan oordelen
 - d. goede manieren heeft
 - e. verdraagzaam is
 - f. zich gedraagt zoals het hoort
 - g. respect heeft voor ouderen
 - h. wil weten waarom bepaalde dingen gebeuren
 - i. ijverig en ambitieus is
 - j. gehoorzaam is aan ouders
1. heel belangrijk
 2. belangrijk
 3. neutraal
 4. niet belangrijk
 5. helemaal niet belangrijk

